№ 107 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047 | דאנערשטאג, י' אייר פ' (אחרי-קדושים) תר"צ | 8 maja 1930 r. | 23-טער יאהרגאנג

די פארשטעהער פון „דזשאינט" אין לאדז

א גאנצע רייה בעראטונגען פון ד"ר בערנארד קאהאן און דיר. גיטערמאן מיט די פארשטעהער פון די קאאפעראטיווע בענק און פון די פערשידענע הילפס-אינסטיטוציעס

גרויסע בעראטונג אין לאדזער רעטונגס-קאמיטעט

ד"ר קאהאן ערקלערט אויספירלעך, ווי מען שטעלט זיך איצט פאר אין אמעריקא די הילף פאר די פוילישע יודען

(:) געלטען 11 פארמיטאג איז אנגעקומען קיין לאדז דער גענעראל סעקרעטאר פון „דזשאינט" אויף איראפא, ד"ר בערנארד קאהאן און דער בעגלייטונג פון „דזשאינט"-דירעקטאר פאר פוילען, ה' גיטערמאן.

אויפ'ן ווינער וואקזאל האבען די געסט אפגעווארט א גאנצע רייה עסקנים און פארשטעהער פון פערשידענע אינסטיטוציעס ביי אונז אין לאדז, דערונטער די ה"ה פרעזעס ב. וואקס, ב. ליטווין, ס. פאוסט און פרוי, רעד. אונגער רעד. האמבורסקי, י. בלומבערג, ד"ר שיפמאן, ד"ר שוואלבע, דער לייטער פון רעטונגס-קאמיטעט ה' באנאש און אינזש. שאשקעס פון ווארשא, וועלכער האט גראד געוויילט אין לאדז.

דעם ערשטען בעזוך האבען די פארשטעהער פון „דזשאינט" געמאכט אין

דער מעכאנישער וועבעריי פון רעטונגס-קאמיטעט

אויף פאלודניאווא גאס. די לייטער פון דער וועבעריי האבען ארומגעפיהרט די געסט אין אלע אפטיילונגען פון דער פאבריק. ד"ר קאהאן האט זיך אויפמערקזאם צוגעקוקט צו דער ארבייט און געווען זעהר שטארק ענטציקט פון די לייסטונגען פון דער פאבריק אויסצובילדען יודישע וועבער אויף מעכאנישע שטוהלען.

די מעכאנישע וועבעריי פון רעטונגס-קאמיטעט בעזיצט 31 קראפט-שטול, וועלכע האבען ביז איצט געגעבען די מעגליכקייט 122 יודען איבערצוגעהן פון האנד-וועבעריי צו דער מעכאנישער קראפט-שטול.

ד"ר בערנארד קאהאן האט זיך שטארק פעראינטערעסירט מיט דער דאזיגער אינסטיטוציע און צוגעזאגט, אז ער וועט זיך בעמיהען צו געבען דער אינסטיטוציע א מעגליכקייט צו א ווייטערער ענטוויקלונג.

פון דער מעכאנישער וועבעריי ביים רעטונגס-קאמיטעט זענען די געסט פערפאהרען

אין „טאז"

ד"ר שיפמאן און ד"ר שוואלבע האבען ארומגעפיהרט די געסט איבער די לאקאלען פון דער געזעלשאפט און זיי געוויזען די איינריכטונגען. ד"ר בערנארד קאהאן האט זיך פעראינטערעסירט מיט יעדען פרט בעזונדער און שטארק געלויבט די מוסטערהאפטע איינארדנונג פון דער נוצליכער געזעלשאפט פאר דער געזונדהייט פון דער יודישער בעפעלקערונג.

האלב 2 זענען די געסט פערפאהרען אין דער סוחרים באנק פיעטריקאווער 43, וואו זיי זענען אויפגענומען געווארען דורכ'ן דירעקטאר פערלשטיין. ד"ר קאהאן האט דארט אפגעהאלטען

א קאנפערענץ מיט די פערטרעטער פון די יודישע באנק-אינסטיטוציעס

אין לאדז. אין דער קאנפערענץ האט זיך בעטייליגט רעד. האמבורסקי פון דער „קאאפעראטיווער באנק פאר סוחרים און פאבריקאנטען, ציגעל-גאס 39, פרנס האפמאן, דיר. ארדינאנס און מאשענבערג פון דער האנדווערקער באנק, פאלודניאווא 4, דירעקטאר מארין ראזענבלום און ד"ר יאכעלסאן פון דער באנק פון די הויז-בעזיצער, ל. ראזענבערג און וואלמאן פון דער קליינהענדלער באנק, אגראדאווא 2. א חוץ דעם האט זיך אין דער קאנפערענץ בעטייליגט אינזש. שאסקעס פון ווארשא.

אינזש. שאסקעס האט געהאלטען א רעפעראט וועגען דער לאגע אין די קאאפעראטיווע בענק און אנגעוויזען אויף דער ברענענדער וויכטיגקייט פון ביליגען קרעדיט פאר'ן יודישען סוחר און האנדווערקער. עס האבען אויך גערעדט רעד. האמבורסקי, דיר. ארדינאנס, ל. ראזענבערג, דיר. פערלשטיין. אלע רעדנער האבען אנגעוויזען אויף דער קאלאסאלער בעדייטונג פון דער „דזשאינט"-שטיצע פאר די יודישע בענק.

איינינגערערנער האבען אויך אויפמערקזאם געמאכט, אז אייגענטליך איז זיי איצט זעהר נישט אנגענעהם צו רעדען וועגען שטיצע, אין דער צייט, ווען ד"ר בערנארד קאהאן זאל זיך האבען, לויט די ידיעות פון דער ווארשאווער יודישער פרעסע, אויסגעדרוקט, אז די פוילישע יודען זענען שנארער'ס.

ד"ר בערנארד קאהאן האט ערקלערט קאטעגאריש, אז די דאזיגע ידיעה איז פאלש. אזעלכע ווערטער האט ער קיינמאל נישט געזאגט. די פארשטעהער פון די בענק האבען דאן אנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון ביליגען קרעדיט.

ד"ר בערנארד קאהאן האט צוגעזאגט צו ערפילען דעם דאזיגען וואונש און זיך צו בעמיהען, אז דער „דזשאינט" זאל ווייטער שטיצען די יודישע קאאפעראטיווע בענק

4 נאכמ. האבען די געסט בעזוכט דעם רעטונגס - קאמיטעט. די ה"ה ד"ר בערנארד קאהאן און גיטערמאן האבען דא אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט די פערטרעטער פון די

יתומים-הייזער און פרויען-שוץ-פעראיין

די פערטרעטער פון די אינסטיטוציעס מ. רומקאווסקי, בלומבערג, י. י. בערמאן, פרוי הולדא קלאץ האבען געשילדערט די לאגע און זייערע אינסטיטוציעס, און אנגעוויזען אויף דער בעדייטונגס-דער ראל, וואס די יתומים-הייזער שפילען אין לעבען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען און אנגעוויזען אויף די פערדינסטען, וואס דער „דזשאינט" האט פאר די דאזיגע אינסטיטוציעס.

איינער פון די פערזאמעלטע האט אויך פארגעלעגט, אז דער „דזשאינט" זאל שטיצען ביליגע קוכען פאר דער פעראָרימטער יודישער בעפעלקערונג.

ד"ר בערנארד קאהאן האט זיך אבער ארויסגעזאגט געגען דעם, ערקלערענדיג, אז ביליגע קוכען האבען נאר א זין אין א צייט פון א גרויסען הונגער, ווען עס פעהלט אוים ברויט און שפייז. אין פוילען איז איצט נישט דער פאל. פראדוקטען זענען דא לרוב, און דערצו נאך גאנץ ביליג. עס איז נאר נישטא קיין געלד, און דעריבער דארף די שטיצע זיין א געלד-שטיצע, נישט קיין פראדוקטען שטיצע.

—:0:—

גרויסע בעראטונג אין רעטונגס-קאמיטעט

די רעדע פון ד"ר בערנארד קאהאן

(—) דער בעזוך פון די ה"ה ד"ר בערנארד קאהאן און גיטערמאן איז פערענדיגט געווארען מיט א גרויסער בעראטונג מיט דער פערוואלטונג פון לאדזער רעטונגס-קאמיטעט.

דעם פארזיץ האט געפיהרט פרעזעס ב. וואקס, וועלכער האט געשילדערט פאר די געסט די שרעקליכע נויט צווישען די יודען אין לאדז.

רעד. אונגער האט אפעלירט צו ד"ר קאהאן אלס פאלקס-פריינד, אלס פריינד און קענער פון די מזרח-יודען, און אפגעווארפען דעם פארוואורף, אז די פוילישע יודען זענען שנארער.

ד"ר קאהאן האלט דאן א לענגערע רעדע, אין וועלכער ער פיהרט אוים:

— נישט איך, נישט קיינער אין „דזשאינט" זאגען, אז די פוילישע יודען זענען שנארער. זייט 30 יאהר ארבייט איך צווישען די מזרח-יודען און פאר די מזרח-יודען און ווייס די גרויסע לייסטונגען זייערע און ווייס צו שעצען זייער ארבייט. אט די מיינונג מיינע האב איך נישט געענדערט. אויב מען רעדט וועגען „שנארער" צווישען די פוילישע יודען, ווערט עס געטון מאקע דא, ביי אייך אין פוילען: אין דער יוד. געזעלשאפט און אין דער פרעסע. און אט די מיינונגען לאזען זיך אויך, אזוי ארום, צוריבער קיין אמעריקא.

וואס שייך דער פראגע, ווי מען פערשטעהט היינט אין אמעריקא די אויפגאבען פון הילף פאר די יודען אין פוילען, זאגט ד"ר קאהאן:

— מאכט אליין נישט שווער אונזער אויפגאבע. שרייט נישט, אז די יודען אין פוילען געהען אונטער. צום אונטערגעהן קענען מיר נישט העלפען. איך גלויב, אז די פוילישע יודען זענען נאך נישט פערלוירען איך וועל זאגען די יודען אין אמעריקא, אז דא הערשט נויט, אבער די פוילישע יודען וועלען זיך נאר ארויפארבייטען און עס איז ווערט, זיי צו העלפען. אויב מען זאל מיר דארט דאס נישט גלויבען, דאן קאן מען קיין הילף מצד די יודען אין אמעריקא נישט ערווארטען.

— אזהר זאגט הילף איז פילאנטראפיע, — האט ד"ר קאהאן פארטגעזעצט — אזוי מעריקא שרעקט מען זיך נישט אפ פאר'ן ווארט פילאנטראפיע. מען לעגט דארט ארוין א ברייטערען אינהאלט אין דעם ווארט, אבער די אמעריקאנער יודען זענען עטוואס מיד געווארען. מיט 4 יאהר צוריק האב איך אויף דער „דזשאינט" - קאנפערענץ אין טשיקאגא ערקלערט: קיינער אין מזרח וויל נישט קיין נדבה. אויף יעדען פאל נישט פון אמעריקא. עס מוז אנגעהן קאנסטרוקטיווע הילף, און דערביי האלט איך זיך ווייטער.

— די אמעריקאנער יודען האבען דעם אויפריכטיגסטען וואונש צו העלפען. אנדערש וואלטען זיי ביי די איצטיגע שווערע פערהעלטנישען נישט אנגעהויבען דעם דרייוו (זאמעל-אקציע). עס איז איצט נישט לייכט צו זאמלען געלד אויך אין אמעריקא, וואו עס שפירט זיך דער קריזיס. אמת, אמעריקא איז נאך אלץ דאס רייכסטע לאנד אבער, ווי געזאגט, איז מען דארט עטוואס מיד געווארען פון געבען. ווי ווייט „דזשאינט" וועט קענען העלפען, הענגט אפ פון דער זאמלונג אין אמעריקא. ערשט דאן, ווען די זאמלונג וועט זיין פערענדיגט, וועלען מיר קענען מאכען פלענער פון דעם אופן פון דער הילף. אונזער ציל איז — העלפען אויפצובויען דא א פראדוקטיוו יודיש לעבען. מיר וועלען זיך מיט אייך בעראטען, מיר וועלען זיך אויך בעראטען מיט פאכלייט און לויט דעם אויסארבייטען אונזערע פלענער. איך האף, אז אויך לאדז וועט מען קאנען העלפען. איך קאן אבער נאך נישט זאגען, אין וועלכער פארם און אין וועלכער מאס.

ה' האלבערבערג ווייזט אן, אז אין לאדז זענען פערהאן מיטעלע פאבריקאנטען, וואס האבען גוטע עקזיסטענצען, זיי זענען אבער אהן געלד, קרעדיט איז גענצליך פערשוואונדען. ווען דער רעטונגס-קאמיטעט זאל זיין ביכולת זיי צו געבען גרעסערע הלואות, וואלטען זיי געקאנט געראטעוועט ווערען און צוזאמען מיט זיי אויך אסך יודישע ארבייטער.

ה' וואקס ענטוויקעלט ווייטער די אויספיהרונגען פון פאר-רעדנער ער ווייזט אויך אן, אז דער „דזשאינט" וואלט מיט די דאזיגע הלואות נישט געהאט קיין אפלינא: די מיטעלע פאבריקאנטען וואלטען גאראנטירט די הלואות מיט זייערע סחורות

די ד"ה רעד. אונגער און קראסוצקי גיבען איבער אינטערעסאנטע איינצעלהייטען וועגען דער ארבייט אין דער מעכאנישער וועבעריי פון רעטונגס-קאמיטעט. די דאזיגע פאבריק, וואו עס ווערען אויסגעבילדעט יודישע קראפט-וועבער, ענטוויקעלט זיך גוט. די הויפט-הכנסה ווערט אבער פערשלונגען צוליב דעם, וואס מען מוז צאהלען אפצוי-געלד פאר די געבארגטע מאשינען. א גרויסע הילף וואלט געווען, ווען דזשאינט קומט ענטגעגען ביי מאינקויפען די נויטיגע מאשינען פאר דער פאבריק, וואס דארף אנטרעפען לכל הפחות א 5000 דאלאר.

דאס ווארט נעמט ווידער ד"ר קאהאן. ער בעטאנט, אז דער „דזשאינט" קאן נאך איצט נישט דיספאנירען מיט קיין גרויסע געלד-מיטלען. די זאמלונג אין אמעריקא האט זיך ערשט אנגעהויבען. די פארשלאגען, וואס זענען דא געמאכט געווארען, זענען אן און פאר זיך גוטע. די רעאליזירונג פון זיי איז אבער אפהענגיג פון'ם „דרייוו"-ערפאלג. די פראגע וועגען מאכען גרעסערע אינוועסטיציעס און פון געבען גרעסערע סומעס אויף נייע איינריכטונגען — וועט קענען ענטשיידעט ווערען ערשט אין הערבסט. וועגען די פלענער לאזט זיך אבער רעדען. מען קאן די פלענער ארייננעהמען אין דעם אלגעמיינעם פלאן פון הילף, וואס וועט ווערען אויסגעארבייט

דערמיט האט זיך די בעראטונג געענדיגט.

* * *

זייגער 7 אווענד זענען די געשעצטע געסט אפגעפאהרען קיין ווארשא.

דער געשעצטער פאמיליע ווייסמאן
צוליב'ן טויט פון זייער געליבטען און אונפערגעסליכען
ג"ע פאטער
דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל און שמערצפולען בייליד
ש. בארנשטיין,
מ. ווארשאווסקי.

„מלביש ערומים"
אין צוזאמענהאנג מיט דעם אפצייכנונגס-טאג וועלכע עס קומט פאר דינסטאג, דעם 13 מאי לטובת די בעקליידונג פון ארימע קינדער ווערט געבעטען, אז פרויען און יוגענד זיך צו פערשרייבען אין פעראיינס קאנצעלאריע נארוטאוויטשא 43, היינט דאנערשטאג און זונטאג פון 4—8 אווענד.
די פערוואלטונג.

פאר 6 זל. קיין ווארשא
דערמיט האב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דעם ג' פובליקום, אז מיין לוקסוס-אויטא אויף 22 מאן קורסירט נארמאל פון לאדז טעגליכער אפפאהר
פון אגראדאווא 9 קיין ווארשא פינקטליך 6 פריה.
פון ווארשא טעגליכער אפפאהר פון באניפראטערסקא 17, 7 אווענד.
H. KOWALCZYK
בעמערקונג: מיר מאכען אויפמערקזאם, אז דער טעגליכער אפפאהר פון ווארשא איז נאר פון באניפראטערסקא (נישט ווי ס'איז פריהער געווען אנאנסירט דורך א טעות פראנציסקאנער)

Dr. Med. E. Reicher
ספעציאל ארצט
פאר הויט, האר און וועגערישע קראנקהייטען
דיאטערמיע-בעהאנדלונג און עלעקטרא-טעראפיע
פאלודניאווא 28 נעהמט אן פון 8—10 פריה, 12—3; און 6—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—2 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט
קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערושער 17, פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. Niewiażski
אנדזשעיא 5 טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—9 אווענד.
ספעציאליסט
פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע
בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

Dr. B. DONCHIN
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Moniuszki 1, tel. 209-97.
נעהמט אן פון 10—1 און פון 4—7 אווענד

Dr. med. Adam Bender
נארוטאוויטשא 30 טעל. 41-75
ספעצ. פאר אינערליכע און האריז-קראנקהייטען

Dr. med. H. Lajchter
צאהן-כירורג
קיפער, דזשאנסלעס גומען, צינג-קראנקהייטען א.ד.ג.
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זשעלאנא 9, טעל. 149-66 1 שטאק פראנט

Lekarz-dentysta
ש. ליבערמאן
ציין-כירורג
11-טער ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 46,
טעלעפאן 172-06
נעמט אן פון 1 ביז 7 אווענט
צו לעטשניצע פרייזן

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 126-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזען
בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אווענד.
בעזונדער „ווארטע-זאל פאר פרויען.

אינדיען איז פייער פון אויפשטאנד

300 קרבנות פון די אונרוהען אין באמביי

אונטערגעשריבען דעם פויליש-שפאנישען האנדעלס-אפמאך

דער אויפשטאנד אין אינדיען

באמביי, 7 (טו) די אונרוהען אין אינדיען נעמען אן וואס אמאל אלץ א דראהענדיגען כאראקטער. בעת א צוזאמענשטויס מיט די איינגעבוירענע איז א אפטיילונג פאליציי בעווארפען געווארען מיט א האגעל שטיינער. איינער וואס האט געוואלט זיך שטעלען ארבייטען, האט דער המון פערטריבען. אין די שטאט געהט ארום מיליטער און עס פאהרען פאנצער אויטאמאבילען. די צאהל קרבנות פון די צוזאמענשטויסען ווערט געשאצט אויף 300.

די אונרוהען האבען זיך אנגעהויבען, בעת ארבייטער האבען געוואלט אוועקשטעלען נעבען א רעגירונגס-בנין א שטרייק-פאסטען. דער שטעל-פערטרעטער פון פאליציי-שעף איז בעפאלען געווארען פון המון און שפעטער בעפרייט געווארען דורך אנגעקומענע פאליציי. שפעטער איז דער המון בעפאלען 3 אויטאס מיט פאליציי, 2 אויטאס מיט פאליציי איז געלונגען צו ענטקומען דעם דריטען אויטא האט דער המון געריגנגעלט פון אלע זייטען און געוואלט ענטוואפנען די פאליציאנטען. אנדערע פאליציאנטען זענען געקומען צו הילף און האבען גענומען שיסען אין המון, פון דער שיסעריי זענען 300 פערהאן קרבנות. פון דער פאליציי זענען פערוואונדעט געווארען 6 מאן. וויפיל טויטע עס געפינען אין דער צאהל פון אינדישע זייט, ווערט אין די אפיציעלע בעריכטען נישט אנגעגעבען.

איראבי, 7 (ספעצ.) די הינדוסען פון בריטיש מזרח אפריקא האבען גענומען א גרויסען אנטייל אין טרויער און פראטעסט טאג געגען ארעסט פון גאנדהי.

ווי בעקאנט האט גאנדהי געשטעלט זיינע ערשטע פאליטישע טריט אין מזרח-אפריקא פאדערענדיג גלייכבערעכטיגונג פאר די דארטיגע אינדיאנער אלס צייכען פון טרויער זענען דארט אלע געשעפטען פערמאכט געווארען. איבער די גאסען פון נאיראבי ווערט איינגעארדענט א גרויסער דעמאנסטראציע צוג.

סאוויעטישער דיפלאמאט ווערט ארויסגעשיקט פון מעקסיקא

בערלין, 7 (ספעצ.) די מעקסיקאנער פאליציי האט ארעסטירט דעם דיפלאמאטישען פארשטעהער פון די סאוויעטען יאקוב פרידמאן, וואס האט נישט פערלאזען מעקסיקא נישט קוקענדיג דערויף וואס די דיפלאמאטישע בעציהונגען מיט די סאוויעטען זענען איבערגעריסען געווארען.

דער דעגראדירטער סאוויעטישער געזאנדטער האט זיך פערנומען מיט ארגאניזירען די קאמוניסטישע פארטיי אין מעקסיקא. איצט וועט ער אויף א צוואנגס-אופן ארויסגעשיקט ווערען פון לאנד.

סימפסאן וועט זיין אין ארץ-ישראל 2—3 חדשים

לאנדאן, 7. (יט"א) אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דער שטאטסעקרעטאר ד"ר שילס אין ענטפער אויף א אינטערפעלאציע ערקלערט: עס ווערט ערווארט, אז דער דעלעגאט פון דער ענגלישער רעגירונג סימפסאן, וועלכער פאהרט היינט אפ קיין א"י, וועט דארט פערברענגען פון 2 ביז 3 חדשים. נאכ'ן פערענדיגען זיין ארבייט וועט ער אפגעבען א בעריכט דעם קאלאניען-מיניסטער.

אונטערגעשריבען דער פויליש-שפאנישער האנדעלס-אפמאך

מאדריד, 7. (יט"א) היינט איז דא אונטערגעשריבען געווארען דער פויליש-שפאנישער האנדעלס-אפמאך. מצד דער פוילישער מלוכה איז בעטייליגט געווען ביים אונטערשרייבען דעם אפמאך, אלס זאך קענער דער לאדזשער יוד שמואל שווארץ, וועלכער וואוינט ווי בעוואוסט שוין א לענגערע צייט אין ליסאבאן.

„צענטראלעוו" בעראט זיך מכח זיין טאקטיק

ווארשא, 7. (טעל.) די פראגע וועגען דערלאנגען די פאזיציע צום מלוכה פרעזידענט איז דורכ'ן „צענטראלעוו" אפגעלעגט געווארען ביז אויף דער קומענדיגער וואך. ווען עס וועט אויף א בעראטונג פון די פארטייען פעסטגעשטעלט ווערען די טאקטיק מכח בעשטימען די טאג-ארדנונג פון דער סיים-סעסיע.

אנקלאגע געגען די וואהלען אין ווילנא פאר'ן העכסטען געריכט

ווארשא, 7. (טעל.) מאנטאג וועט אין העכסטען געריכט בעטראכט ווערען די אנקלאגע געגען די וואהלען אין ווילנא. אלס פערטיידיגער טרעט ארויס רעכט. ליבערמאן.

יודישע אדוואקאטען אין ארץ-ישראל פראטעסטירען געגען דער האנדלונג פון די געריכטען

ירושלים, 7. (יט"א) היינט האט זיך דא געשלאסען די יעהרליכע קאנפערענץ פון די יודישע אדוואקאטען אין א"י.

עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע געגען די לעצטע פראצעסען פאר די אויגוסט געשעהענישען און פארינגען יאהר. אין דער רעזאלוציע ווערט געזאגט, אז די רעגירונג האט זיך נישט גערעכענט מיט'ן פאקט, וואס די יודישע בעפעלקערונג איז געווען דער אנגעגריפענער צד. ווייטער ווער טענה'ט אין דער רעזאלוציע, אז אין רוב פאלען זענען די שולדיגע און די מערדערס נים ענטדעקט געווארען און זיינען אויך נישט בעשטראפט געווארען קיין איינער פון די שולדיגע.

אין א צווייטער רעזאלוציע ווערט אויסגעדריקט די אויפרעגונג צוליב דעם, וואס אין משך פון די לעצטע 2 יאהר איז קיין איין יוד נישט בעשטימט געווארען אלס ריכטער.

טריקאטאזש- און זאקען-סוחרים פראטעסטירען פארן מיניסטעריום

געגען צוריקגעצויגענעם קרעדיט.

(§) א דעלעגאציע פון סוחרים פון דער טריקאטאזש- און זאקען-בראנזשע האט זיך געווענדעט צום האנדעלס-מיניסטער מיט דער בעטע וועגען גרינדליכען סאנירען די פערהעלטנישען אין דעם אינדוסטריע צווייג. קודם כל האבען די סוחרים זיך בעקלאגט, אז די אינדוסטריעלער האבען אהן דער מינדעסטער ווארנונג צוריקגעצויגען דעם קרעדיט אפילו פאר די רעעלסטע סוחרים. דאס מיניסטעריום האט צוגעזאגט אונטערצונעהמען שריט וועגען דעם.

ביידע האבען זיי גע'גנב'עט

ער האט זי צוגערעדט און זי האט איהם צוגערעדט

(§) ביים קריגס-אינוואליד שימאנסקי (וואלטשאנסקא 137) האט געדינט די 21-יעהריגע סטאניסלאווא פאסטושיאק. אנומעלט האט שימאנסקי געגעבען דער דינסט 820 זל. זי זאל פאר איהם איינקויפען פאסט- און שטעמפעל-מארקען. זי איז שוין נישט צוריקגעקומען.

פאליציי האט זי געזוכט און ענדליך נעכטען ארעסטירט אין אוניעזוו. זי איז דארט געווען צוזאמען מיט איהר געליבטען קמיטשיק. ער האט ערקלערט, אז פאסטושיאק האט איהם צוגערעדט צו זיין א שותף צו דער גנבה. זי האט דערצעהלט פונקט דאס פערקעהרטע.

די ארעסטירטע זענען געבראכט געווארען קיין לאדז.

פראצעס געגען די פאביאניצער שוחטים

דאס געריכט האט זיי ערקלערט פאר אונשולדיג

(א) אין לאדזשער קרייז-געריכט איז נעכטען בעטראכט געווארען דער פראצעס, וואס איז פערפיהרט געווארען געגען די פאביאניצער שוחטים זישע פאגעל, יצחק לובעלסקי, אשר שלאמאוויטש און פייוועל פוקס, וועלכע די דארטיגע קהלה האט אנגעקלאגט אין אנאייגנען פאר זיך 1000 זל. צום שאדען פון דער קהלה.

די אנגעקלאגטע האבען זיך צו דער שולד נישט מודה געווען. הרב פיינער פון לאדז, וועלכער איז ארויסגערופען געווארען אלס עקספערט, האט ערקלערט, אז שוחטים געהערען צו די פרייע פראפעסיעס און זענען אונטערגעווארפען דער קהלה נאר אין רעליגיעזע און כשרות-ענינים.

דאס געריכט האט ארויסגעגעבען א בעפרייאונגס-אורטייל פאר די שוחטים.

א בלוטיגע עקסמיסיע הינטער לאדז

(§) אין רעטקיניע, הינטער לאדז האט א פויער געוואלט עקסמיטירען זיין לאקאטאר אדאם גאראווסקי. נישט קענענדיג ווארטען ביז דאס געריכט וועט צו משפט'ן אן עקסמיסיע, האט דער דארפישער ווירט געכאפט זיך געווארפען מיט א האק אויף גאראווסקי'ן פארערענדיג, ער זאל זיך ארויסציהען. דערויף האט ער גאראווסקי'ן און זיין שוועער דערלאנגט קלעפ מיט דער האק. די פערוואונדעטע זענען געבראכט געווארען אין לאדזשער שפיטאל אריין. מיט'ן הוליגאן פויער פערנעמט זיך די פאליציי.

א קינד ארויפגעפאלען אויפן קאפ פון א פרוי און איז ניצול געווארן פון טויט

(§) אויף מושינסקא גאס האט יעליטען פאסירט אן אומגעוועהנליכער פאל. ארום 11 פריה האט זיך אויף דער גאס דערהערט אן אומהיימליכער געשריי פון א פרוי. מענשען זענען זיך צוזאמענגעלאפען און עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס האלב-יעהריגע קינד הענע ...ניעלסקא איז אראפגעפאלען פון 1-טען שטאק אויפ'ן פרוק ארויף. צופעליג איז דורכגעגאנגען א פרוי, אויף וועמענס קאפ דאס קינד איז ארויפגעפאלען. צום גליק איז דעם קינד קיין בייז נישט געשעהן.

קאמוניקאט

פון פראפ. פעראיין פון טראנספארט-ארבייטער אין לאדז, לאגעווניצקא 4.

ווארנונג! פאר אלע טרעגער-ארבייטער, אפלאדענער און קוירסען-טרעגער.

אין די לעצטע טעג געהען ארום צווישען די טרעגער א פאר פארשוינען פון דער אונטערוועלט „דין-תורה"-מענשען, בעקאנט אונטער די נעמען: נח'ל בעקער, בלינדער יעקב, אברהם קאטשמארעק א.א. און אגיטירען די טרעגער זיך ביי זיי צו פערשרייבען. אנגעבענדיג דאביי פערשידענע תירוצים.

מיר ווארענען אלע טרעגער, נישט צו האבען מיט אט די טונקעלע פערשוינען קיין שום בעציהונגען און נישט לאזען זיך אריינציהען אין זייערע קאמבינאציעס און טונקעלע געשעפטען.

די פערשוינען פון נח'ל בעקער'ס חברותא ווארענען מיר בעזונדערס, בעצייטענס ארויסצולאזען די טרעגער-ארבייטער פון זייערע קאמבינאציעס און טונקעלע פלענער. אנדערש וועלען מיר זיין געצוואונגען מיט אלע אונזערע ארגאניזאציאנעלע מיטלען אפצושלאגען ביי זיי די אפעטיטען און דעם חשק אריינצושטעקען אויף ווייטער די נאז צווישען די טרעגער-ארבייטער.

אין שייכות מיט דער פראגע, דארפען אלע טראנספארט-ארבייטער זיין זונטאג ד. 11-טען מאי, 11 א זייגער אויף דער פערזאמלונג.

דעלעגאציע פון לאדזער ארבייטסלאזע

אינטערווענירט ביים ארבייטס-מיניסטער

(§) נעכטען איז ארויסגעפאהרען קיין ווארשא א דעלעגאציע פון פ.פ.ס. און פון קרייז-פערבאנד פון די קלאסען-פערבאנדען, צו אינטערווענירען ביים ארבייטס-מיניסטער וועגען דער שרעקליכער לאגע פון די לאדזשער ארבייטסלאזע, פאדערען פאר זיי דרינגענדע הילף, מעדיצינישע הילף און וועגען געבען קרעדיט צו פיהרען די עפענטליכע ארבעיטען.

זעלבסטמארד פון אן ארעסטאנקע, וועלכע קומט אפ א שטראף מיט 2 קינדער

(§) נעכטען איז געבראכט געווארען פון וויעלון קיין לאדז די ארעסטאנטקע יוזעפא רוטאפאצקא, וועלכע איז אפגעקומען אין תפיסה א שטראף צוזאמען מיט צוויי קליינע קינדער. אין אוונט האט דער טורמע-וועכטער דערהערט קרעכצען פון א תפיסה-קאמער. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז די ארעסטאנטקע איז בעגאנגען זעלבסטמארד, זיך דורך ארויפשטעכען זיך אין דער ריכטונג פון האריץ 2 פערשאלטערטע נאדלען. איהר לאגע איז א דראהענדע.

די פויליש-רומענישע האנדעלס-בעציהונגען,

א ווירטשאפטליכע נויטווענדיגקייט פאר ביידע לענדער

אין שייכות מיט'ן אנהויבען די פויליש-רומענישע אונטערהאנדלונגען וועגען א האנדעלס-אפמאך, איז כדאי צו געבען א קורצען איבערבליק איבער די ביזאיצטיגע האנדעלס-בעציהונגען צווישען ביידע לענדער.

זינט 1923 לאזט זיך בעמערקען א כסדרדיג פאלען פון פוילישען עקספארט קיין רומעניען. אין 1923 האט דער פוילישער עקספארט אהין בעטראגען 234 מיליאן 35.000 זל., בעת אין 1929 האט דער עקספארט קיין רומעניען שוין בעטראפען סך-הכל 64 מיליאן 988.000 זל. אמת, די ציפער, וואס איז דערגרייכט געווארען ביים עקספארט אין 1929 איז העכער ווי אין 1928, אבער זי איז בעדייטענד קלענער ווי דער עקספארט-בעטראג פון פוילען קיין רומעניען אין די יאהרען 1923, 1924, 1925, 1926 און 1927. עס איז כאראקטעריסטיש, אז די וואלוטע שטעהט שטענדיג גוט לטובת פוילען מחמת דער אימפארט פון רומעניען קיין פוילען ווייזט ארויס זינט 123 וואוקס, און געגענזאץ צום עקספארט. אין פערגאנגענעם יאהר האט די וואלוטע בעטראפען 37,418 זל.

דער האנדעלס-אומזאץ מיט רומעניען אין 1929 איז הינטערשטעליג לגבי דעם אומזאץ מיט פאלגענדע לענדער: ענגלאנד, עסטרייך, בעלגיען, דענעמארק, טשעכאסלאוואקיען, פראנקרייך, האלאנד, לאטוויע, דייטשלאנד, רוסלאנד, שווייץ, שוועדען, פעראייניגטע שטאטען און איטאליען.

דער דאזיגער וואך-פערהאלט דארף פוילשטענדיג געענדערט ווערען. פוילען רומעניען ערגענצען זיך ווירטשאפטליך אין א גרויסער מאס. דער עקספארט פון פוילען קיין רומעניען האט א כאראקטער פון אינדוסטריע-עקספארט; דער אימפארט פון רומעניען קיין פוילען איז אאימפארט פון אגרארי-פראדוקטען און רויה-שטאפען, וואס ווערען ביי אונז אויסגעארבייט. דערום דארפען די ביידע שכנות'דיגע ווירטשאפטליכע ארגאניזמען מעהר פערשטארקען און אויפלעבען די געגענזייטיגע ווירטשאפטליכע בעציההונגען בפרט, ווען עס איז נישטא צווישען ביידע לענדער קיין ווידערשפרעכליכע אינטערעסען.

פוילען קאן עקספארטירען קיין רומעניען א סך טעקסטיל-מעטאל און קויהלען.

קאנפערענץ פון יודישע בילדונגס-טוער אויף אוקראינע

פאר איינפיהרען דעם לאטיינישען „אלף-בית" אין דער יודישער שפראך

מאסקווא (יטא) די טעג האט זיך אין כארקאוו פערענדיגט די אלאוקראינישע בעראטונג פון יודישע בילדונגסטוער. דער בעקאנטער קאמוניסטישער טוער קאמענשטיין ווייזט אן, אז אין דער יודישער שפראך קומט אוים בייצוקומען פיל שוועריגקייטען, וועלכע וועלען קענען בעזייטיגט ווערען נאר דאן, ווען מען וועט איבערגעהן אויף א לאטיינישען אלף-בית. די פראגע, זאגט ווייטער קאמענשטיין, איז נישט קיין נייע נאך אין יאהר 1908 האט מען זי אויפגעהויבען אין אמעריקא און עס איז דאן אפילו ערשינען אין ניו-יארק א יודישער זשורנאל מיט א לאטיינישען אלף-בית, די איניציאטיווע האט אבער רעזולטאט און געטראפען אויף א שארפע געגנערשאפט מצד די קלעריקאלען. אין סאוויעט-רוסלאנד וועט דאס אבער יא געלונגען דורכצופיהרען. דורך אזא אויפטו — פערענדיגט קאמענשטיין, וועט די יודישע שפראך אויסערליך דערנעהנטערט ווערען צו דער שפראך פון אנדערע פעלקער.

די בעראטונג האט אנגענומען א פאזיטיווע שטעלונג צו קאמענשטיין'ס פארשלאג און האט ארויסגעטראגען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז די פראגע דארף איבערגעגעבען ווערען דער צענטראלער ארטאגראפישער קאמיסיע. עס איז אויך נויטיג, ווערט געזאגט אין דער רעזאלוציע — ארויסצוגעבן די פראגע אויף דיסקוסיע יסודות און דער פרעסע.

פראפ. אבערגראמבי אין א"י

ירושלים (יטא) דא איז אנגעקומען דער פראפעסאר פון ליווערפולער אוניווערזיטעט ל. אבערגראמבי, וועלכער געהערט צו די בעסטע ספעציאליסטען פון שטאט-בוי און פלאנירונג. פראפ. אבערגראמבי איז איינגעלאדען געווארען קיין ארץ ישראל אלס ראטגעבער פאר דער צוועקמעסיגער פלאנירונג פון היפה'ער איינגוס. פראפ. אבערגראמבי האט געהאלטען אין ירושלים א רעפעראט, אין וועלכען ער איז ארויסגעטרעטען מיט דער איניציאטיוו צו גרינדען א געזעלשאפט, וואס וועט זארגען פאר דער אפהיטונג פון די כאראקטעריסטישע און טראדיציאנעלע ווינקעלעך און שעהנהייטען פון הייליגען לאנד.

פאליציי ענטשולדיגט זיך פאר בן-אבי

צוליב דער שלעכטער בעהאנדלונג אין ארעסט

ירושלים (יטא) דער יודישער פובליציסט ה' בן-אבי האט אלס ענטפער אויף זיין אנקלאגע צום הויך-קאמיסאר מעסטער טשענסלאר אויף דער שלעכטער בעהאנדלונג דורך דער פאליציי בעת ער איז געווען ארעסטירט, בעקומען א בריף פון שעף פון פאליציי-דעפארטאמענט גוראק, אין וועלכען עס ווערט אין נאמען פון הויך-קאמיסאר אויסגעדריקט בעדויערן צוליב דער שלעכטער בעהאנדלונג מצד דער פאליציי, וואס דעם העברעאישען שריפטשטעלער איז געקומען אויסצושטעהן.

העברעאישע דראמאטישע סטודיע.

די העברעאישע דראמאטישע סטודיע ביי דער יודישער פרויען-ארגאניזאציע „וויזא" גיט אין קאמעראל - טעאטער היינט דאנערשטאג, 8.45 אוונט און שבת 3.30 מיטאג 2 פארשטעלונגען. געשפילט וועט ווערען יצחק קאצענעלסאנ'ס „קבוץ גליות", שטיינמאנס „משיח בן יוסף" און שלאנסקי'ס „הרכבת" (צוג).

בילעטען צום פרייז פון 50 .גר. ביז 5 זל. פערקויפט די קאסע פון קאמעראל - טעאטער אין בנין פון „גראנד-האטעל".

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען

וואליטשיצקי נאפורקאווסקי 27, ראניעלעצקי פעטריקאווער 127, אוילניצקי און צימער וואלטשאנסקא 37, לינייעווער פריהייטס-פלאץ 2, הארטמאן מלינארסקי 1, קאהאנע אלעקסאנדרער 50.

היינט קינדער-פארשטעלונג

היינט דאנערשטאג 4 א זייגער נאכמ. קומט פאר אין פילהארמאניע א גרויסע קינדער-פארשטעלונג מיט'ן אנטייל פון דער בעקאנטע ווארשאווער קינסטלערין ניוקא ווי לינסקע, עס ווערט אויסגעפיהרט דאס פרעהליכע קינדער-פיעסעלע אין 6 אקטען א.נ. „די רייזע דערוו עלט".

לאדזער טאגעבלאט

ד"ר רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 10057. אדמיניסטראציע 100.47

די „ספקות" פון „טיימס"

[אי]ן שייכות מיט דער נאמינאציע פון [מיני]סטער סימפסאן אלס דעלעגאט פון [דע]ר ענגלישע רעגירונג קיין ארץ ישראל, אויסצופארשען די קאלאניזאציע [או]ן עמיגראציע-בעוועגונג פון לאנד, [הא]ט די „טיימס" פערעפענטליכט א [לייט]-ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט [געז]אגט, אז, „אויב עס וועט זיך ארויס[ווי]זען, אז אין ארץ ישראל איז נישט [מעג]ליך כדי גרעסערע יודישע קאלאניזאציע, אהן שאדען פאר די אנדערע טיילען פון דער בעפעלקערונג, און אויב עס [אי]ז נישטא קיין מעגליכקייט דורך די ...עע מעכנישע מיטלען צו שאפען נייע [פלא]טחים פאר דער יודישער אימיגראציע, [וועט] מען אין דעם פאל, מוזען ארויסזעהען די געהעריגע קאנסעקווענצען און [דע]ר מאנדאט אזוי ווי דער ציוניסטישער [פ]ראגראם, וועלען מוזען אין אזא פאל [רעוו]ידירט ווערען".

[מי]ר זאגען גאנץ אפען, אז די דאזיגע [מיי]נונג פון אזא ערנסטען ענגלישען ארגאן האט אונז גאנץ שטארק איבעראשט. [ווא]רום דערפון דרינגט דאך ארויס, אז [די] ציוניסטישע פראפאגאנדא אויף אונזער פאליטישען הויפט-געביט — ענגלאנד, האט לא די נישט ערפילט איהרע אויפגאבען. נאר זי האט זיך נאך [אי]ן א גאנץ גרויסער מאס נאך נישט [ג]עהויבען צו ערפילען. אנדערש וואלט [ד]אך פשוט נישט מעגליך געווען, אז אזא [ער]נסטער ארגאן, וואס דארף זיך נאך [או]ריענטירען אין אלע אקטועלע ענינים [פו]ן דער ענגלישער פאליטיק, זאל קומען [מי]ט אזעלכע מיינונגען מאמענט, ווען ס'פילט זיך [א] שטארקע פעראנטווארטליכקייט מיט'ן [ציא]ניזם, מיט ספקות, וואס זענען בכלל [ני]שט קיין ספקות, און אויף וועלכע די [יודי]שע ארבייט אין ארץ ישראל און די [ווי]סענשאפטליכע שטודיען, פון יודען [או]ן קריסטען, האבען שוין לאנג געגעבען דעם ענטפער. די „טיימס" ווייסט [גאר נ]ישט, אז ערב דער באלפור-דעקלאראציע האט זיך די דעמאלדיגע ענגלישע [רע]גירונג זעהר גענוי אפגעשטעלט אויף [דע]ר פראגע, צי ארץ ישראל איז א קאלאניזאציע-לאנד, אדער נישט. און די [בא]לפור-דעקלאראציע איז ערשט פערעפענטליכט געווארען דאן, ווען די רע[גיר]ונג האט שוין גאנץ גענוי פעסטגעשטעלט, אז א"י איז יא א קאלאניזאציע-לאנד.

[או]ן פון יענעם מאמענט אהן, ד. ה. [ג]אנצע 10 יאהר, בויט שוין דאס יודישע פאלק זיין נאציאנאלע היים אין א"י. עס ווערט געארבייט און קאלאניזירט. צי מיינט די „טיימס" טאקע אויף אנ'אמת'ן, אז די דאזיגע אויפבוי-ארבייט מיט איהרע צירקא 100 טויזענד עמיגראנטען, וואס זענען אין משך פון דער צייט אריינגעקומען אין לאנד, וואלט מעגליך געווען, ווען ארץ ישראל וואלט נישט געווען קיין קאלאניזאציע-לאנד? צי ווייסט ווירקליך נישט די „טיימס", אז די עקספערטען, אזוי די יודישע, ווי די ענגלישע, שטעלען פעסט, אז ארץ ישראל איז נאך פעהיג אויפצונעהמען גאנצע 3 מיליאן מענשען אהן שום שאדען פאר די ביז איצטיגע איינוואוינער.

אויב ארץ ישראל וואלט נישט געקענט אויפנעהמען א גרויסע צאהל עמיגראנטען, אהן שום שאדען פאר דער איינגעבוירענע בעפעלקערונג, וואלט דאס יודישע פאלק שוין לאנג געמוזט רעזיגנירען און זיך אפזאגען פון דעם אויפבוי-ווערק אין לאנד פון זיין בענקשאפט און האפנונג.

צי מיינט ווירקליך די „טיימס", אז דאס יודישע פאלק פון דער גאנצער וועלט, וואלט טאקע אריינגעלעגט אזוי פיל קאפיטאל און אינטעלעקטועלע כוחות פאר א זאך, וואס ברענגט אנדערע שאדען, און וואלט פריהער, צי שפעטער סיי ווי געווען פער'משפט צום אונטערגאנג!

אויב די אראבישע נאציאנאליסטען זענען געגען דער באלפור-דעקלאראציע פונקט, ווי געגען מאנדאט, איז דאס אנ'אויסשליסליכע נאציאנאליסטישע אפאזיציע, און קיין פאל אבער נישט קיין ווירטשאפטליכע. די לעבעדיגע פאקטען פון אונזער קאלאניזאציע און די סיטואציע פון דער אראבישער בעפעלקערונג, וועלכע פערבעסערט זיך טאקע א דאנק דער דאזיגער קאלאניזאציע — זענען די בעסטע בעווייזען פון אונזער גערעכטער זאך.

די „ספקות" פון דער „טיימס" זענען פאר אונז אנ'ערנסטע אזהרה, ווי נויטיג עס איז פאר אונז צו פיהרען א ווייטערדיגע נאך מעהר פראפאגאנדע-ארבייט אין לאנדאן, און גענף, ווי אויך צווישען די אראבער גופא

ד"ר ו. ב.

דער שלום צווישן מוסאליני'ן מיט'ן וואטיקאן

האט א סוף געמאכט צו דער יודישער גלייכבערעכטיגונג אין איטאליען

דאס נייע געזעץ וועגען רעליגיעס אין איטאליען. — אויף צו בויען א שוהל מוז מען האבען א קעניגליכען דעקרעט. — די גזרה וועגען רבנים. — גט'ן זיך איז פאר יודען אין פאשיסטישען איטאליען פערבאטען

רוים (יטא) אין דעם אפיציעלען איטאליענישען רעגירונגס-בלאט איז איצט פערעפענטליכט געווארען דאס געזעץ, וואס רעגולירט די געגענזייטיגע בעציהונגען צווישען דער מלוכה און די נישט-קאטוילישע רעליגיעס. דאס דאזיגע געזעץ איז געווארען א נויטווענדיגקייט זייט עס איז אין פעברואר 1929 געשלאסען געווארען דער קאנקארדאט צווישען איטאליען און דעם וואטיקאן. כדי צו געהעריג אפצושאצען וואס פאר א ווירקונג דאס נייע געזעץ וועט האבען אויף דער יודישער אמונה אין איטאליען, דארף מען זיך קלאר מאכען די רעכטליכע לאגע פון די יודישע קהלות ביז איצט. די פריהערדיגע רעליגיעזע פאליטיק פון איטאליענישען שטאט האט זיך געשטיצט אויף דעם פרינציפ פון פולשטענדיגער טיילונג פון קירך און שטאט. דאס פריהערדיגע דעמאקראטישע איטאליען האט זיך נישט געקימערט וועגען דער רעליגיע פון איינצעלנעם בירגער. דער שולער אין דער שולע, דער סאלדאט אין מיליטער, חתן-כלה פאר'ן ציוויל-אמט זענען נישט געפרעגט געווארען וועגען זייער רעליגיע. דערפאר האט די רעליגיעזע חתונה נישט געהאט קיין ציווילע גילטיגקייט און אין די שולען האט מען קיין רעליגיע נישט געלערנט. דאס זעלבע איז אויך נאטירליך נוגע געווען דער יודישער אמונה. בלויז אין עטליכע פראווינצען זענען געווען גילטיג געזעצען, אויפ'ן יסוד פון וועלכע די שטייערן פאר די יודישע קהלות זענען אבליגאטאריש. דערביי איז אינטערעסאנט צו דערמאנען פאלגענדען פאקט. בעת א געוויסע צפון-איטאליענישע קהלה האט זיך אמאל געהאט געווענדעט צום ליבעראלען מיניסטער-פרעזידענט דעפרעטיס, צי וואלט ער נישט געווען געניגט איינצופיהרען אין גאנץ איטאליען דעם אבליגאטארישען קהלה-שטייער, האט ער ערקלערט, אז עס וואלט געווען בעסער פאר די יודען די דאזיגע פראגע בכלל צו פערשווייגען, ווייל אויב די רעגירונג וואלט זיך פאר איינטערעסירט מיט דעם ענין, וואלט זי אפגעשאפט דעם שטייער אויך אין די עטליכע קהלות וואו ער איז אבליגאטאריש. דורך אפשליסען דעם קאנקארדאט מיט דעם פויפסטליכען שטוהל איז די דאזיגע פאליטיק פון איטאליענישען שטאאט פולשטענדיג געענדערט געווארען. די רעליגיע איז געווארען איינע פון די זארגען פון דער מלוכה. דאס נייע געזעץ רעדט וועגען אלע נישט-קאטוילישע רעליגיעס, בעריהרט נישט ספעציעל די יודישע. דער רעגעל אמין (אלס צוגאפ-פעראָרדנונג צום הויפט-געזעץ) פאר'ן יודישען דת ווערט איצט אויסגעארבייט דורך א ספעציעלער קאמיסיע. אויפ'ן יסוד פון דעם איצט-פערעפענטליכטען אלגעמיינעם געזעץ וועגען נישט-קאטוילישע אמונות שטעלט זיך פאר די רעכטליכע לאגע פון יודישען דת אין די הויפט-שטריכען אויף פאלגענדען אופן: אין אנ'אלטען געזעץ פון 1848 ווערט גערעדט וועגען דער קאטוילישער רעליגיע אלס דער רעליגיע פון שטאט, בעת די איבריגע אמונות ווערען בלויז „טאָלערירט". אין איצטיגען געזעץ רעדט זיך וועגען „קולטען, וואס אונטערשיידען זיך פון דער קאטוילישער אפאסטאלישער רוימישער רעליגיע און ווערען צוגעלאזען אין דער איטאליענישער מלוכה". דער אויסדרוק „טאָלערירט" איז פערביטען געווארען אויף דעם ווייניגער שאַרפען אויסדרוק „צוגעלאזען". עס מוז אבער פעסטגעשטעלט ווערען, אז אלע נישט-קאטוילישע רעליגיעס זענען אין זייערע רעכט נישט גלייכגעשטעלט געווארען מיט דער קאטוילישער קירך, פערקעהרט, אין א רייה הינזיכטען איז די לאגע פון דער יודישער רעליגיע איצט געווארען רעכטליך שווערער, ווי זי איז געווען פריהער. אזוי, למשל, מוז איצט די קהלה האבען א ספעציעלע ערלויבניש (וואס ווערט ערטיילט אויפ'ן סמך פון א יעדעסמאָליגען קעניגליכען דעקרעט) אויף בויען א סינאגאגע אדער שוהל. דערביי מוז דאקומענטאריש באַוויזען ווערען די נויטווענדיגקייט פון א נייער שוהל און עס מוזען אנגעוויזען ווערען די מיטלען, פון וועלכע זי וועט אויסגעהאלטען ווערען. די קאטוילישע קירך ווייס נישט וועגען אזא בעגרענצונג. א צווייטער ווייכטיגער פונקט וואס וועט פערשאפען שוועריגקייטען די יודישע קהלות, איז דער ענין פון וועהלען רבנים די עיקר-שוועריגקייט בילדעט דער אומשטאנד, דאס לויט'ן געזעץ קען אויף דעם אמט פון א רב געוועהלט ווערען אַן איטאליענישער בירגער. די דאזיגע בעשטימונג איז אויך חל אויף קאטוילישע גלחים. ווער עס קאן אבער די לאגע פון יודען אין איטאליען און דעם מאנגעל פון רבנים, וועט לייכט פערשטעהן די בעזונדערע שוועריגקייטען, וואס ענטשטעהען צוליב דעם ספעציעל פאר די יודישע קהלות, וועלכע מוזען שטענדיג ארויסבעטען רבנים פון אויסלאנד. ביז איצט האט די רעליגיעזע חתונה אין איטאליען נישט געהאט קיין ציווילע גילטיגקייט. איצט איז די יודישע רעליגיעזע חתונה, צוגלייך מיט דער קאטוילישער, גילטיג אויך ציוויל. אבער דערמיט איז נאך נישט אויסגעשעפט דאס גאנצע יודישע חתונה-רעכט. פון אמת זייט עקזיסטירט נט אין איטאליען קיין שום פארם פון גט. לויט'ן געזעץ קענען קיין קידושין פרינציפיעל נישט אויפגעלעזט ווערען. דערביי קען אויך דער רב בלויז געבען קידושין. אבער נישט קיין גט. פון דער אנדערער זייט אבער קען דאס קאטוילישע „קירכליכע געריכט" אין געוויסע פאלען ערלויבען אויף א גט. דער רב אדער א וועלכער עס איז רבנישער קערפערשאפט דינט אבער נישט זאגאר דאס דאזיגע רעכט פאר אויסנאהם-פאלען. אויך אין אנדערע הינזיכטען איז צושטערט געווארען די פריהערדיגע גלייכבערעכטיגונג פון אלע אמונות. אין די פריהערדיגע איטאליען זענען די גייסטליכע פון אלע רעליגיעס נישט געווען בעפרייט פון מיליטער-דינסט. איצט זענען די קאטוילישע גייסטליכע פריי פון דינען אין מיליטער, בעת די רבנים מוזען דינען. דער פונקט וועגען רעליגיע-אונטערריכט שטעלט זיך פאר אויף פאלגענדען אופן: אבליגאטאריש אין די שולען איז דער לימוד פון דער קאטוילישער אמונה. יודישע עלטערן דינגט בלויז דאס רעכט צו בעפרייען זייערע קינדער פון דעם אונטערריכט. אבער די מלוכה זארגט נישט וועגען רעליגיעזען אונטערריכט פון נישט-קאטוילישע קינדער. יודישע עלטערן קענען בלויז איינפיהרען פאר א געוויסער צאהל קינדער דעם אונטערריכט פון יודישער רעליגיע, אבער אויפ'ן חשבון פון דער קהלה. די מאכט איז בלויז מחויב צו געבען זיי אנ'ארט און אנ'ענטשפרעכענדען שול-לאקאל. ווי געזאגט, איז דאס נייע געזעץ נוגע אלע נישט-קאטוילישע רעליגיעס. ווי אזוי דאס געזעץ וועט אנגעווענדעט ווערען ספעציעל לגבי יודען, וועט גענוי פעסטגעשטעלט ווערען אין די בעשטימונגען וועגען יודישען דת, וואס ווערען איצט אויסגעארבייט דורך א ספעציעלער קאמיסיע. די דאזיגע בעשטימונגען וועלען אויך ענטהאלטען דעם רעגולאמין וועגען דער ארגאניזאציע פון קהלות, שטייערן, רבנים-וואהלען, כלי-קודש א. אז. וו. צו דער דאזיגער ספעציעלער קאמיסיע געהערען צוו. אנדר. דער רב הכולל פון רוים הרב ד"ר סאקטשערדאטי און דער פרעזידענט פון איטאליענישען קהלה-פערבאנד אדוו. סערעני.

יודישע סוחרים האבען אין אירלאנד געשאפען א גרויסען קאמערציעלען צענטער

עס זענען דארט איצט פארהאן ארום 10.000 יודען

(א בריף פון לאנדאן, ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט") — — — פון ע. י. ברוין.

די לעצטע פאליטישע איבערקעהרעניש אין אירלאנד האט ארויסגערופען פיל מעהר זארג ביי אירלענדער, וואס זענען טויזענדער מייל אוועק פון דעם „עמעראלד-אינזעל", ווי ביי די אירלענדער, וואס וואוינען אין דובלין אדער אין קארק. בעזונדערס האט זיך נישט גענומען צום הארצען דאס אירישע יודענטום, וואס איז פעראנטווארטליך דער עיקר אין דעם ערציהערישען, קאמערציעלען און אינדוסטריעלען פראגרעס פון דעם לאנד, און אליין איז צוגעגאנגען גלאטיג ביז קאסגרעיוו איז ווידער געוועהלט געווארען אלס פרעזידענט.

די ערקלערונג פאר דער דאזיגער רוהיגקייט אין אירלאנד קאן מען געפינען אין דעם פאקט, וואס די מעהרהייט פון פאלק אין אירלאנד גופא האט אויפגעגעבען די פאליטישע בבא-מעשה און גיט זיך אפ מיט דער ממשות'דיגער ענטוויקלונג, וואס מען ערווארט דארט, ווען די „שאנאן עלעקטריק סיסטעם" וועט פערענדיגט ווערען.

די יודישע אינדוסטריעלער און אינלאנד זענען נישט אין קיין קלענער מאס פעראנטווארטליך פאר דעם איבערבייט אין דער לאגע. זיי זענען עס געווען די, וואס האבען אנגעהויבען די עלעקטריק-סיסטעם. אין פיל שטעט פון דעם אירלענדישען „פריי-שטאאט", וואו עס האט געהערשט א שטילשטאנד, האט די אקטיווע טעטיגקייט פון די מיהלען און פאבריקען אויפגעמונטערט די בעפעלקערונג און ענטוויקעלט זייערע אינטערעסען, אנשטאט זיך צו פערלאזען אינגאנצען אויף די אגרארישע (פעלד-ארבייט) מעגליכקייטען.

א חוץ די יודישע אינדוסטריעלער זענען אויך יודישע ארבייטער, וואס האבען געקריגען ערפאהרונג אין די ענגלישע מאנופאקטור-צענטרען, זעהר פראמינענט אין דער אירלענדישער ארבייטער-בעוועגונג. זיי האבען גענומען אויף זיך די פולע פעראנטווארטליכקייט, וואס די מיטגלידערשאפט אין דער דאזיגער בעוועגונג האט אויף זיי ארויפגעלייגט.

געוויסע מענשען קענען האלטען, אז עס איז א פאראדאקס צו רעדען וועגען יודען אין פערבינדונג מיט אירלאנד. זיי דארף מען זאגען, אז יודען האבען געלעבט אויף דעם עמעראלד אינזעל אין משך פון די לעצטע צוויי הונדערט יאהר. דער גרעסטער טייל יודען, וואס וואוינען איצט אין אירלאנד שטאמען אפ פון א גרופע 150 פאמיליעס, וואס האבען זיך בעזעצט אין בעלפאסט אין יאהר 1846, לויט דעם פארשלאג פון קעניגין וויקטאריא'ס „פרינץ קאנסארט" (מאן פון הערשענדער קעניגין), וואס האט געזעהן און בעוואונדערט די ענערגיע און אינטעליגענץ פון יודען אין זיין געבורטס-לאנד, דייטשלאנד. אין בעלפאסט געפינט זיך דערפאר די גרעסטע יודישע קהלה אין אירלאנד אין דער שטאט, וואס איז א פראמינענטער וועלט-צענטער פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע זענען, לויט אויסרעכנונגען, פארהאן פופצען הונדערט יודישע פאמיליעס.

אומעטום, וואו די קליינער-אינדוסטריע אין אירלאנד איז ענטוויקעלט, קאן מען געפינען יודען. די בערימטע „איריש טווידס" איז איינע פון די אינדוסטריען, וואס האט געקריגען א בעדייטענדען אימפעט דורכ'דעם, וואס יודישע ארבייטער פון ענגלאנד האבען אהין איינגעוואנדערט, וועמענס אנקומען איז געווען אין דער זעלבער צייט, ווען די „שאַנאן עלעקטריק סיסטעם" האט אנגעהויבען ענטוויקעלט ווערען.

מיט עטליכע יאהר צוריק, ווען דער בוי פון דער עלעקטרישער איינריכטונג איז נאך אנגעגאנגען, האט פרעזידענט קאסגרעיוו אפגעהאלטען א צאהל קאנפערענצען מיט פראמינענטע פאבריקאנטען, און א גרויסער צאהל יודישע נאַדעל-ארבייטער זענען געבראכט געווארען פון ענגלאנד קיין דובלין. ווען די דאזיגע איינגעוואנדערטע יודישע ארבייטער פון ענגלאנד האבען זיך בעזעצט אין דובלין, האבען זיי דארט שוין געפונען פיל יודען, א טייל פון זיי שוין דארט געבוירענע, און די מעהרסטע פון זיי בערימט אין דער האנדעלס-וועלט און אין די געלערנטע פראפעסיעס.

די שטאט קארק בערימט זיך איצט מיט איהר יודישען שטאט-פערוואלטער, אהרן מארקס. דער דאזיגער יוד, וואס איז א געוועזענער פערוואלטער פון א דעפארטאמענט, איז איצט דער פערוואלטער פון דער דאזיגער וועלט-בערימטער אירלענדישער גרויס-שטאט.

מען דערצעהלט, אז ווען די ניי-דערוועהלטע פון דער שטאט האבען אפגעהאלטען זייער ערשטען מיטינג אין 1930, האבען געוויסע פאליטיקער פארגעשלאגען, אז מען זאל איבערגעבען די געשעפטען פון דער שטאט צו איינעם. „וואס וועט זיי קאנען רוטינג דורכפיהרען". דאס, זאגט מען, איז איינענטליך געווען א פאליטישער צוג צו שטעלען אין פערלעגענהייט געוויסע פאליטישע מאכערס. עס איז אבער פון דעם ארויסגעקומען א זעהר ווירטשאפטליכער אויספיר פאר דער שטאט קארק. אלע זענען איצט מסכים, אז מארקס, וואס האט בעת דער מלחמה זיך אויסגעצייכענט אלס לייטענאנט אין דעם קעניגליכען אירלענדישען רעגימענט, האט אויפגעטאן זעהר פיל

(ענדע זייט 6)

דאס ערשטע היסטארישע טעלעפאן-געשפרעך

צווישען די ווייטסטע געגענדען פון דער וועלט

דאס טעלעפאן-געשפרעך פון פרעמיער מאקדאנאלד מיט דעם פרעמיער פון אויסטראליע איבער א שטח פון 19 טויזענד קלם.

די מאדערנע טעכניק האט ווידער אפגעהאלטען א גלענצענדען נצחון. אין [מ]אקדאנאלד'ס פאלאץ אין לאנדאן, איז [מ]יט איניגע טעג צוריק פארגעקומען די [פיי]ערליכע עפענונג פון א שטענדיגער טעלעפאן-קאמוניקאציע מיט אויסטראליען. דאס איז א פאלג מיט א גאנג פון 12 טויזענד ענגלישע מייל (19.000 קלמ.) דאס געשפרעך איז פארגעקומען צווישען דעם פרעמיער מאקדאנאלד אין לאנדאן און דעם אויסטראלישען פרעמיער סקולין אין מעלבורן. די ביידע פרעמיערן זענען לאנג-יאהריגע פריינד, זייער פריינדשאפט ציהט זיך פון שוין גאנץ לאנג-פארגאנגענע קינדער-יאהרען. 24 יאהר האבען זיי זיך נישט געזעהן, און איצט האבען זיי, זיך הערצליך געגריסט [א] דאנק דעם ריזיגען פארשריט פון דער טעלעפאן-טעכניק, [או]ן הערען איינער דעם צווייטענס קול אויף אזא ווייטען מהלך פון 12 טויזענד [ע]נגלישע מייל.

דאס פייערליכע ערשטע געשפרעך איז פארגעקומען פונקט ווען די לאנדאנער טורם-זייגערס האבען אויסגעשלאגען האלב 9 אין דער פריה. און מאקדאנאלד'ס קאבינעט האט געקלינגען דער טעלעפאן. דער פרעמיער האט ארויפגענומען דאס טעלעפאן-רעהרעל, און עס האט זיך גאנץ דייטליך געהערט א שטים: „האלא! דא רעדט אויסטראליען — מיסטער סקולין. דער פרעמיער פון אויסטראליען, — דאס זייט איהר פרעמיער מאקדאנאלד (אין דעם יו, מיסטער מאקדאנאלד?

— יא, וואס מאכט איהר? האט געענטפערט מאקדאנאלד, און איבער די [ק]וואליעס פון אינדישען אקעאן, איבער [ים]ים און איבער 3 קאנטינענטען האט [פ]ון 15 מינוט געפיהרט א טעלעפאן-געשפרעך צווישען צוויי מענשען, וואס געפינען זיך איינער פון צווייטען אזוי ווייט, אז עס דארף נעמען גאנצע 4 וואכען רייזע אויף אנ'עקספרעס-שיף... דער טעלעפאן האט בעזיגט די צייט און דעם רוים.

דער פריהמארגען איז געווען אין לאנדאן א העררליכער, א זוניג וועטער. דער זייגער האט געוויזען האלב 9 פריה. און דער זעלבער צייט איז אין מעלבורן געווען האלב 7 אוונט, און דער הימעל א גרויער און א בלייענער.

מאקדאנאלד האט גערעדט וועגען ענטוואפנונג, וועגען די ארבייטען פון דער פלאט-קאנפערענץ, וועגען ספארט און וועגען אנדערע ענינים. דער אויסטראלישער פרעמיער האט מאקדאנאלד'ן געזאגט, אז אין סעפטעמבער וועט ער קומען צו דער אימפעריאלער קאנפערענץ, וואס וועט פארקומען אין חודש סעפטעמבער אין לאנדאן.

— אויף ווידערזעהן אין סעפטעמבער — האט מאקדאנאלד פערענדיגט דאס געשפרעך, און פון דער צווייטער עק וועלט איז געקומען דער ענטפער: יא, אויף ווידערזעהן אין סעפטעמבער!

אט אויף אזא פראזאאישען אופן איז געעפענט געווארען צום ערשטען מאל אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט די נארמאלע טעלעפאן-קאמוניקאציע צווישען די ווייטסטע געגענדען פון דער וועלט

אין א האלבע שעה ארום, אנ'ערך פון 9 א זייגער פריה איז עפעס ענליכעס פארגעקומען אין דער זשורנאליסטישער וועלט אויף דער פליט סטריט.

אין דער רעדאקציע פון דעם פרעסע-קאנצערן, וואס געהער צום לארד ראטמער איז פארגעקומען דער ערשטער געשפרעך מיט אויסטראליען מיט די רעדאקציע-מיטגלידער פון דער צייטונג „סידניי סון". גוט-מארגען — גוטען אוונט — האט זיך אנגערופען פון טעלעפאן דער רעדאקטאר פון דער לאנדאנער דיילי מאיל, דערמאנענדיג זיך, אז אין סידניי איז שוין איצט 7 אוונט. גוט'ן אוונט — גוט מארגען — האט אפגעענטפערט א שטים פון דער רעדאקציע „סידניי סון", געדענקענדיג גאנץ גוט, אז אין לאנדאן האט מען זיך ערשט אויפגעהויבען צו דער ארבייט. און עס איז ערשט 9 פריה. און צום ערשטען מאל אין דער געשיכטע פון דער וועלט איז פארגעקומען א טעלעפאנישער צייטונגס-געשפרעך צווישען לאנדאן און אויסטראליען. אין א חודש ארום וועט שוין אויסטראליען ווי לאנדאן קאנען רעדען מיט'ן גאנצען אייראפעאישען און אמעריקאנער קאנטינענט, און מיט קאנאדע.

א ריזיגען ערפאלג האט אויך געהאט דער לאנדאנער עקספערימענט פון א טעלעפאן-געשפרעך צווישען לאנדאן און די פאסאזשירען פון אנ'עקספרעס-ציג אין קאנאדע. וואס פליהט מיט א שנעלקייט פון 10 קילמ. א שעה.

און נאך די טעלעפאן-געשפרעכען אויף דער ערד — קומט די רייה אויף דער קאמוניקאציע צווישען דער ערד און די אנדערע פלאנעטען. דער פראנצויזישער געלעהרטער פעלטיער זאגט נביאות, אז אין 15 יאהר ארום וועט מען שוין קאנען מיט א ראקעט פליהען אויף דער לבנה ארויף.

——0——

א קאפעלע הומאר

ווערטלעך און שטעכווערטלעך

וואס יודען זאגען.

זאגט א יוד, וואס האט געליינט די נעכטיגע צייטונג: ווען א מאן א בעגעהט זעלבסטמארד לייגענדיג זיך אויף די באהן-רעלסען, איז ער א קארגער מענש: ער וויל נישט אז זיינס זאל איבערגעהען נור פרעמדס.

* * *

און א צווייטער יוד מיינט אזוי: ווען א מענש בעגעהט זעלבסטמארד, זיך לייגענדיג אויף די רעלסען פון א באהן, איז א סמן, אז ביז איצט האט ער נישט געהאט קיין גלייכען וועג אין לעבען.

* * *

און א דריטער יוד האט זיך זיין סברא: א יוד דארף נישט קיין אייגענעם יודישען אוניווערזיטעט. ווייל וואס איז די קונץ, אז מען קען ארייך אין אנ'אייגענעם אוניווערזיטעט? — די קונץ איז אריינצוגעהן אין א פרעמדען, וואו מען וויל דיך נישט!

1 מיליאן 800 טויזענד דראכמעס

גיט די גריכישע רעגירונג פאר יוד. שולען

סאלאניקי (יטא) ביז איצט פלעגען די יודישע קהלות אין גריכענלאנד (סאלאניקי, אטען, יאנינא און דראמא) בעקומען א סובסידיע פון דער רעגירונג אויף דער אויסהאלטונג פון זייערע שולען אין דער הויך פון 1 מיליאן 400 דראכמעס. איצט איז די דאזיגע סובסידיע געהעכערט געווארען ביז 1 מיליאן 800 טויזענד דראכמעס (העכער מיליאן זל.) די העכערונג פון די רעגירונגס-סובווענציען פאר די יודישע שולען איז אויסגעווירקט געווארען א דאנק די בעמיהונגען פון דעם איצט נעגרינדעטען פערבאנד פון יודישע קהלות אין גריכענלאנד.

בעקער-ארבייטער אין ארץ-ישראל

שליסען זיך אן צום אמסטערדאמער אינטערנאציאנאל

ירושלים (יטא) דא איז אפגעהאלטען געווארען א לאנד-צוזאמענפאהר פון די יודישע בעקער-ארבייטער אין ארץ-ישראל, אויף וועלכען עס איז בעשלאסען געווארען זיך אנצושליסען צום אמסטערדאמער אינטערנאציאנאל פון פראפעסיאנעלע פעראיינען.

לאָדז 8 מאַי 1930 | דאָנערשטאָג, י' אייר תר"ץ, פ' אחרי וקדושים | זון אויפגאַנג: 4.04 זון־אונטערגאַנג: 7.02

טאָג-כראָניק

די שעדליכקייט פון דענאַטורירטען שפּיריט.

(§) דאָס לאָדזער שול-קוראַטאָריום האָט דערהאַלטען פון בילדונגס-מיניסטעריום אַ צירקולאַר, אַז דער שפּריט-מאָנאָפּאָל וועט בקרוב אָנהויבען פערקויפען דענאַטורירטען שפּריט, וואָס ווירקט שטאַרק אויפ'ן מענשליכען אָרגאַניזם. כּדי אויפצווייזען דער בעפעלקערונג די שעדליכקייט פון שפּריט וועט די מאָנאָפּאָל-דירעקציע פונאַנדערשיקען צו די שול-אינספּעקטאָרען ספּעציעלע בראָשורען, וואָס זענען בעשטימט פאַר פּראָפּאַגאַנדע-צוועקען.

ספּעציפיקעס וועלען אין די אַפּטייק-סקלאַדעס ווייטער פערקויפט ווערען.

(§) דאָס האַנדעלס מיניסטעריום האָט ערלויבט צו פערקויפען דורך די דראָגעריעס אַלערליי ספּעציפיקעס, א חוץ די גיפטיגע.

לוסטראַציע פון אויטאָ-דראָשקעס.

(מ) דעם 25. יוני וועט פאָרקומען אַנ'איבערזיכט פון אויטאָ-דראָשקעס אין לאָדז. די, וואָס לאַקירען די טאַקסי'ס, דאַרפען וויסען, אַז די „קאַראָ-סעריעס" זאָלען לאַקירט ווערען אויף גראַנאַט, דער אונטערשטער טייל פון וואָגען — שוואַרץ, די רעדער — רויט-געל. אויב עס איז נויטיג אַ נייער „בעשלאַג", אַלע געמאָלטע ווערען טונקעלער בעשלאַג. אַלע טאַקסי'ס מוזען זיין פערזעהן מיט זייגער-נומערן פון אַנזעהעוודיגע פּראַכטיגע ציפערן. די נומערן מוזען זיין ווייס. דאָסזעלבע די רעמלעך אַרום זיי.

די צוקונפט פון לאָדזער אינדוסטריע אין ליכט פון עקספּאָרט-ציפערען

פוילען פערברויכט צו ווייניג בוימוואָל-אויסאַרבייטונגען

דער אַמעריקאַנער פינאַנץ-יועץ ה' דעוואַי האָט שוין געהאַט אָנגעוויזן, אַז די בוימוואָל-אינדוסטריע איז ביי אונז נישט גענוג פונאַנדערגעבויט, כּדי צו קאָנען בעפרידיגן די בעדערפענישן פון אינערליכען מאַרק. דורכשניטליך ווערט אין פוילען דורך איין איינוואוינער קאָנסומירט אין משך פון אַ יאָהר 2 קילאָ בוימוואָל-אויסאַרבייטונגען, בעת אין די מערב-לענדער פערברויכט אַנ'איינוואוינער אין משך פון אַ יאָהר אין דורכשניט 10 קילאָ בוימוואָל-סחורה. דאָס איז ניט גענוג. ביי אַ גוטער קאָניונקטור ווערט אין פוילען פערברויכט מעהר בוימוואָל-סחורות, דאַגעגען ביי אַ ווירטשאַפטליכער דעפּרעסיע פאַלט זעהר שנעל דער געברויך פון בוימוואָל-אויסאַרבייטונגען. צוליב דעם דאַרף די פוילישע בוימוואָל-אינדוסטריע — דערהויפּט איז דאָ געמיינט די לאָדזער גרויס-אינדוסטריע — רעגולירן דעם אָפּזאַץ דורך פערשטאַרקען דעם עקספּאָרט פון איהר פּראָדוקציע. אין דער ריכטונג ווירקט איצט טאַקע די רעגירונג, וועלכע האָט שוין מסכּים געווען צוריקצוצאָהלען דעם צאָל ביים עקספּאָרטירען בוימוואָל-סחורות קיין אויסלאַנד. דערביי זאָל אויך פערלייכטערט ווערען די פאָרמאַליטעטען פּראָצעדור ביים עקספּאָרט פון לאָדזער סחורות. דאָס געהט שוין אַריין אין קראַפט און דאָס איז אַ שטאַרקע טובה פאַר דער אינדוסטריע, מחמת דעם רוב אומפאָרמעלע פון אויסלאַנד מאַכען איצט די גרעסטע צאָהל טראַנזאַקציעס.

דער עקספּאָרט פון בוימוואָל-אַרטיקלען פון פוילען ענטוויקלט זיך ביז איצט אין דער ריכטונג, אַז מיר עקספּאָרטירען וואָס מעהר טייערע סאָרטען, דאַגעגען פאַלט דער אַרויספיהר פון די ביליגע סחורות. אַזוי למשל, איז אין 1928 אַרויסגעשיקט געוואָרען פון לאָדז בוימוואָל-ליווענט פאַר 602 000 זל., און אין 1929 פאַר 319.000 זל. עס איז אויך געפאַלען דער עקספּאָרט פון ענגלישע אויסאַרבייטונגען, וואָס ענטהאַלטען עטוואָס מעהר וואָל, דהיינו: אין 1928 זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען פון לאָדז אַזעלכע סחורות פון 1 מיליאָן 690,000 זל. און אין 1929 פון 1 מיליאָן 257,000 זל.

נאָך אַנדערש שטעלט זיך פאַר דער עקספּאָרט פון איידעלערע סחורות, אַלזאָ ווייסע און קאָלירטע בוימוואָל-אויסאַרבייטונגען. דער דאָזיגער עקספּאָרט האָט אויף דער צוקונפט גרויסע אויסזיכטען אויף ענטוויקלונג. אין 1928 זענען די דאָזיגע סחורות אַרויסגעפיהרט געוואָרען פאַר 81.000 זל. און אין 1929 פאַר 1 מיליאָן 440.000 זל. אויך טאַמעט אין פּלוש בעקומט וואָס אַמאָל אַלץ גרעסערע אָפּזאַץ-מאַרק אין אויסלאַנד. אין 1928 זענען אַרויסגעפיהרט געוואָרען די דאָזיגע סחורות פאַר 166.000 זל און אין 1929 — פאַר 387.000 זל. ערפאָלג אין אויסלאַנד האָבען אויך אונזערע פאָרהאַנגען און טיול.

די דאָזיגע ציפערן בעווייזען, אַז די עקספּאָרט-מעגליכקייטען פון פיל לאָדזער טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען זענען אַ בעדייטענדער פּלוס פאַר דער צוקונפט פון דער לאָדזער אינדוסטריע.

ווידער אַ גרויסער פּראָצעס פון אַ פּאַבאָר-דאָקטאָר אין לאָדז

קאַפּיטאַן ד"ר וול. ליפּינסקי אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק

(§) אין לאָדזער מיליטערישען געריכט האָט זיך נעכטען ווידער אָנגעהויבען אַ פּראָצעס פאַר בעטריגען פון פּאַבאָר. אויף דער בעשולדיגונגס באַנק איז געזעסען קאַפּיטאַן ד"ר וולאַדזישימיעזש ליפּינסקי, וועלכען עס ווערט פאָרגעוואָרפען, אַז פון 1. מאַי ביז'ן 19. יוני 1928 האָט ער, זייענדיג דאָקטאָר אויף דער פּאַבאָר-קאָמיסיע אין לאַסק און אין פּאַביאַניץ, פון אויגוסט ביז נאָוועמבער בעפרייט צוליב פערדינסט-צוועקען די פּאַבאָראָווע מיאַר-יוסף חענדעלעס, מענדעל סענדאָוויטש, אברהם שוויעמלעצקי, יוסף גראַנאַס, אברהם מייעראָוויטש קאַזשימיעזש דאָבראַנסקי, חיים גאָלדבערג, יעזשי קאַט א. א.

בעת דער רעוויזיע, וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען ביי ד"ר ליפּינסקי, האָט מען אויף זיין שרייב-טיש געפונען מיליטערישע בלאַנקען און 4 אונטערשריפטליכע דעפּעשען פון מאַיאָר וואָלאָשינאָווסקי, וועלכער איז לעצטענס פער'משפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר תּפיסה פאַר פּאַבאָר-מאַכעריי. ביי איהם אין דירה האָט מען אויך געפונען 13000 זל. און 10 שילינג אין מזומן און 3 באַנק-ביכלעך אויף 6000 זל., 1739 דאָלאַר און אויף 1000 זל.

בעת אַנ'אָבסערוואַציע איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז פרוי בענטשקאָווסקאַ האָט פון צייט צו צייט בעזוכט דעם ד"ר ליפּינסקי אין זיין פּריוואַט וואוינונג.

דער אַנגעקלאַגטער האָט זיך אין דער שולד נישט מודה-געווען. ער האָט נאָר ערקלערט, אַז אין 1928 איז ער געווען דאָקטאָר אויף די פּאַבאָר-קאָמיסיעס אין לאַסק און פּאַביאַניץ, וואוהין ער איז אַרויסגעשיקט געוואָרען אויפ'ן גרונד פון אַ בקשה, וואָס ער האָט וועגען דעם אָפּגעגעבען דעם קאַפּיטאַן מילאָדראָווסקי. אַ וואָך פאַר דער פּאַבאָר-קאָמיסיע האָט ער זיך ערשט דערוואוסט, אַז זיין בקשה איז בעריקזיכטיגט. פאַר'ן אַרויספאָהרען צו דער פּאַבאָר-קאָמיסיע האָט מען איהם מתרה-געווען, אַז ער זאָל קוואַליפיצירען אַלס דינסט-פעהיגע נאָר פולשטענדיג געזונדע. אין דער דאָזיגער אינסטרוקציע האָט ער זיך געהאַלטען. ער קוועסטיאָנירט די מיינונג פון דער אונטערזוכונגס-קאָמיסיע, וועלכע האָט נאָכדעם געענדערט די קאַטעגאָריעס, וועלכע ער האָט בעשטימט פאַר די פּאַבאָראָווע.

פּאָרזיצער: מיט וואָס קאָנט איהר ערקלערען דעם פאַקט, ווי'ס אין אייער שופלאַד איז געפונען געוואָרען אַזאַ גרויסע סומע געלד?

ד"ר ליפּינסקי: נאָך מיין פאָטער'ס טויט האָב איך אין הסכּם מיט זיין אויפטראַג אַרויסגענומען פון זיין שופלאַד 20,000 זל און 1735 דאָלאַר, וועלכע איך האָב בעהאַלטען ביי זיך. וועגען דעם געלד האָט קיינער אין דער פאַמיליע נישט געוואוסט, ווייל איך האָב עס פערדינט, ווען איך האָב אין 1923 צוזאַמען מיט'ן פאָטער געשפּילט אויף דער בערזע.

פּאָרזיצער: צי האָט איהר געהאַט אַ גרויסע פּראַקטיק?

ד"ר ליפּינסקי: איך האָב געאַרבייט אין מאַגיסטראַט, אין קראַנקען-קאַסע, אין טאָמאַשעווסקי'ס גימנאַזיע. פּריוואַטע פּראַקטיק האָב איך כּמעט אינגאַנצען נישט געהאַט.

פּאָרזיצער: הדם בענטשקאָווסקאַ איז אייך בעקאַנט?

ד"ר ליפּינסקי: ניין.

פּאָרזיצער: און שוויעמלעצקאַ'ן קאָנט איהר?

ד"ר ליפּינסקי: יאָ, זי איז אַמאָל געקומען צו מיר מיט אַ קינד און מיר געוויזען אַ שטיקל רעצעפּטען פון די גרעסטע לאָדזער דאָקטוירים, בעטענדיג, איך זאָל אונטערזוכען איהר קראַנק קינד. כאָטש דאָס איז מיר געווען פערד[...]טיג, האָב איך דאָס קינד אונטערזו[...] פעסטגעשטעלט אַנ'אונאויסהיילבאַ[...] קראַנקהייט און פערשריבען אַ מעדע[...] שוויעמלעצקאַ האָט מיר דערויף [...] קלערט, אַז זי האָט אַנ'עלטערען ז[...] וועלכער דאַרף שטעהן פאַר דער פּאַב[...] קאָמיסיע, ער איז קראַנק אויף דער[...] בער קרענק.

פּאָרזיצער: צי זענט איהר אַרויס[...] רופען געוואָרען דורך אַ געוויסען ענג[...] מאַן?

— יאָ, מיך האָט גערופען ענגעלמאַ[...] מוטע.

פּאָרזיצער: אפשר מיענזון?

— ניין, צו מיר איז געקומען אַ פּ[...] וועלכע האָט געזאָגט, אַז אַ זעלנער [...] קראַנק געוואָרען און זיין עלטערן'ס [...] אויף פּזשעיאַזד 36. זי האָט דערביי [...] בעטען, איך זאָל איהם אונטערזוכען.

פּאָרזיצער: די שוויעמלעצקאַ [...] אייך געבעטען, איהר זאָלט בעפר[...] דעם פּאַבאָראָווע פריים?

— ניין, קיינער האָט נישט אינט[...] ווענירט וועגען זיין ענין.

דאָס געריכט האָט דאַן אויסגעפאַר[...] דעם אונטערשייד צווישען די מיינונג[...] פון ד"ר ליפּינסקי און דער אונטערזו[...] כונגס-קאָמיסיע. דערמיט האָבען ז[...] פערענדיגט די פערהאַנדלונגען.

דער פּראָצעס וועט דויערן 3 טעג.

אַ סערזשאַנט, וואָס האָט „פערטאַכלעוועט" אָפיציעלע אַקטען

אויך אַ פּאַבאָר-אַפערע

(§) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פּראָצעס געגען סערזשאַנט פראַנטשישעק אַנדזשעי באַגאַטש. דער בעשולדיגונגס-אַקט האָט איהם פאָרגעוואָרפען, אַז אין שעראַדז האָט ער אַלס שרייבער אין מיליטערישען ביוראָ צוגערעדט אַ צווייטען בעאַמטען קאָשינסקי צונעמען 300 זל. שוחד פאַר „פערטאַכלעווען" די אַקטען וועגען אַ געוויסען טאָנדאַווסקי, וואָס האָט אין 1919 זיך אַרויסגעדרעהט פון מיליטער-דינסט. דער אַנגעקלאַגטער ה[...] זיך מודה-געווען, קיין געלד האָט [...] נישט גענומען, מ'האָט עס איהם ב[...] צוגעזאָגט.

באַגאַטש איז דעגראַדירט געוואָר[...] ביז צו אַ פּראָסטען זעלנער, האָט פ[...] לוירען אַלע רעכט און וועט האָב[...] אָפּצוזיצען 15 חדשים תּפיסה. דער פּו[...] משפּט'ער אַפּעלירט אויפ'ן אורטייל.

קומענדיגען חודש אַ צוזאַמענפאָהר פון אַלע האַנדווערקער-קאַמער'ס אין פוילען

פאָרשטעהער פון לאָדזער האַנדווערקער-קאַמערן אויף אַ קאָנפערענץ מיט'ן האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי

(ה) דעם 6. ד. ח. האָט דער האַנדעלס מיניסטער קוויאַטקאָווסקי און דער דעפּאַרטאַמענט-דירעקטאָר דאַמבראָווסקי אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון אַלע האַנדווערקער-קאַמערן אין פוילען. די לאָדזער „קאַמער" איז געווען רעפּרעזענטירט דורך דיר. פּיעקאַרסקי. אויף דער קאָנפערענץ זענען בעריהרט געוואָרען ווירטשאַפטליכע און אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען.

דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט אויף האַלב יוני צוזאַמענצורופען אַנ'אַלפּוילישען צוזאַמענפאָהר פון די האַנדווערקער קאַמער'ס. ער וועט פיהרען דעם פאָרזיץ און וועט פערבעטען די מיניסטאָרען פון די ווירטשאַפטליכע רעסאָרטען.

מפּח דער פראַגע פון די געזעלען-עקזאַמענס דורך פעראיינען, וואָס האָבען נישט געענדיגט קיין פּראָפעסיאָנעלע ערגענצונגס-שולען — האָט די דעלעגאַציע דערלאַנגט דעם מיניסטער אַ מעמאָריאַל.

איינציגער רעציטאַל-קאָנצערט
פון
טאַמאַראַ באַיר
די טאָכטער פון בעקאַנטען קאַנטאָר סאָלאָמאָן באַיר
קומט פאַר היינט דאָנערשטאַג, דעם 8-טן מאַי
אין זאַל „פילהאַרמאָניע"
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

1 פּראָצענט אומזאַץ-שטייער פאַר הורט-בוכהאַנדלונגען פערלאַגען.

(§) די לאָדזער פינאַנץ-קאַמער האָט דערהאַלטען פון פינאַנץ מיניסטעריום אַ צירקולאַר, וועלכער בעשטימט 1-פּראָצענטיגע „סטאַווקע" פון אומזאַץ פאַר בוכהאַנדלונג פערלאַגען, וואָס האַנדלען אויף הורט, די סטאַווקע וועט פאַר די אונטערנעהמונגען פערפליכטען פון אָנהויב 1929, אויב זיי פיהרען געהעריגע האַנדעלס-ביכער.

—:0:—

ווי אַזוי די פּאַביאַניצער קהלה שטעלט-פאַר דעם מצב אין פּאַביאַניץ פאַר די יודען אין אַמעריקאַ

ווי בעקאַנט, האָט די גרויסע ניו-יאָרקער יודישע צייטונג „דער טאָג" זיך געווענדעט מיט אַנ'אויפרוף צו די יודישע קהלות און אינסטיטוציעס אין די שטעט און שטעטלעך פון פוילען, זיי זאָלען צושיקען בעריכטען דירעקט צום „טאָג" וועגען דער לאַגע און זייערע ערטער. די דאָזיגע בעריכטען האָבען זיך איצט אָנגעהויבען דרוקען אין ניו-יאָרקער „טאָג" און צווישען, די פיל אַנד. געפינען מיר אויך די פאָלגענדע שילדערונג פון אונזער שכנהגיש'ער פּאַביאַניץ. די רעד.

נאָך אַ לאַנגען יורידישען קאַמף פון אַ רייהע יאָהרען מצד דעם יודישען נאַציאָנאַלען לאַגער מיט דער הינגער אָרטאָדאָקסישער „אגודה", איז דאָך דאָס יאָהר געזעצליך איבערגעגאַנגען די גאַנצע מאַכט צו די ציוניסטען, מזרחיסטען און האַנדווערקער, וועלכע האָבען, אגב, אין משך פון דער קורצער צייט פון זייער טעטיגקייט בעוויזען זעהר פיל אויפצוטון. זיי האָבען, למשל, אויסגעבויט אַ שעהן מאָדערן שחיטה-הויז, אומגעבויט און בעניייט די מקוה און ווערט פון פופציג טויזענד זלאָטים, סובסידירט אַ גאַנצע רייהע קולטורעלע און ווירטשאַפטליכע יודישע אינסטיטוציעס, אונטערשטיצט די הינגע געזעלשאַפטליכע יודישע רעליגיעזע און נאַציאָנאַלע שולען, ווי „יבנה", „אור-תורה", וכדומה.

דער קאַמף אָבער מצד די הינגע אָרטאָדאָקסען געגענאיבער דער איצטיגער גמינע-פערוואַלטונג ווערט פון צייט צו צייט ביי דער מאַכט שוקאַנירט. אָבער די פּאָזיציע מצד דעם גאַנצען פּראָגרעסיווען יודישען נאַציאָנאַלען פראָנט אין דער יודישער קהלה איז אַ פעסטע, ווייל כּמעט די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג סימפּאַטיזירט מיט דער אונטערנעמונגס-טעטיגקייט פון דער איצטיגער גמינע-פערוואַלטונג בכלל און פון דעם ראש-הפרנס, הער העניך רייכמאַן, בפרט.

די ווירטשאַפטליכע לאַגע אין אונזער שטאָט ווערט — צוליב דעם לעצטען אַלגעמיינעם קריזיס אין לאַנד — פון טאָג צו טאָג ערגער. די הינגע יודישע בעפעלקערונג, וועלכע לעבט 75 פּראָצענט פון דער טעקסטיל-קליין-אינדוסטריע, איז מעהר ווי אַ העלפט שוין אָראָפּ פון דער ווירטשאַפטליכער אָרענע. די אַרבייטס- און פּרנסה-לאָזיגקייט וואַקסט ביי דער יודישער בעפעלקערונג מיט יעדען טאָג מעהר.

כּדאַי צו בעצייכענען, אַז ס'איז היינט בלויז אַ פּאָר וואָכען צו פּסח און דאָך זענען שוין אין דער גמינע פערצייכנט אַ גענוג ריזע לאַנגע רייהע מיט מקבלים קמחא דפסחא...

עס איז צו האָפען, אַז אונזערע פּאַביאַניצער לאַנדסלייט אין אַמעריקאַ וועלען דאָס יאָהר אויך ווי תּמיד געדענקען אָן זייערע אָרימע אָדער פאַראָרמטע ברידער און שוועסטער אין פּאַביאַניץ און אויף פּסח צו העלפען דער הינגער יודישער גמינע לינדערען די נויט לפּחות. זייער גרויסע נויט

צום טיפען בעדויערן קאָן מען מיט דער בלויזער פילאַנטראָפּישער הילף, וועלכע איז, אגב, אין איצטיגען מאָמענט זעהר נויטיג, נישט לינדערן די נויט פון און וועהטאָגען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאָט, און אַ סך יונגע כּחות, וועלכע ווילען אַרבייטען און ווערען אין די עפענטליכע שטאָטישע אָדער רעגירונגס-אינסטיטוציעס נישט צוגעלאָזט... מוזען אויסוואַנדערן וואוהין די אויגען טראָגען.. און די וואָס האָבען נישט אויף די הוצאות, מוזען טאַקע יעדען טאָג פרעגען: „מאַין יבוא עזרי?

ביי דער געלעגנהייט מוז דערמאָנט ווערען, אַז די יודישע גמינע האָט שוין איינינגע מאָל איבערגעגעבען אַ פּלאַן צו אַמעריקאַנער געסט אין פּאַביאַניץ, בפרט דער סעקרעטער פון „פּאַביאַניצער סאָסייעטי", ה' אברהם באַנאַך, בעת זיין ווייל אין יאָהר 1928 אין פּאַביאַניץ, דער פּלאַן איז נעמליך, אַז די קאָנסטרוקטיווע הילף מצד אונזערע אַמעריקאַנער ברידער זאָל פאָרקומען אויפ'ן פאָלגענדען אופן: אַזוי ווי עס איז איצט אין פוילען שוין שטאַרק ענטוויקעלט דער אויטאָמאָבילען-פערקעהר — פאַר לאַסט און פּאַסאַזשירען — און אַזוי ווי אויף די באַהנען אָדער טראַמוואַיען ווערען יודען נישט צוגעלאָזט צו קיין שטעלעס, איז די הינגע יודישע קהלה גרייט צו גרינדען קורסען פאַר אויסבילדען יודישע יונגעלייט אַלס שאָפערען. ליידער אָבער איז די קהלה אָרעם און קאָן דעם פּלאַן — וועלכער וואָלט פיל יודישע יונגעלייט פערשאַפט רוהיגערע און זיכערע פּרנסות — נישט פערווירקליכען, ווייל אַפילו לכל הפּחות צוויי אויטאָמאָבילען דאַרפען קאָסטען פון 25—30 טויזענד זל. און אַזוי ווי די הכנסה פון אַזעלכע צוויי אויטאָמאָבילען, סיי פון פּאַסאַזשירען און סיי פון לאַסט, וועט ממילא אַריינפליסען אין דער קהלה-קאַסע, וואָלט די גמינע אַזוי אומאויפהערליך פערשאַפט די הינגע יודישע יוגענד אַרבייט און זיכערע עקזיסטענץ.

פאַר פרויען, ווידער, איז אויך פאַרהאַן אַ געזונדער פּלאַן, נעמליך: צו לערנען זיי — מיט דער הילף פון איינינגע שרייב-מאַשינען — מאַשין-שרייבערין. זיי וואָלטען דאַן געקאָנט בעקומען פּאָסטענס. די גמינע איז גרייט אויך צו דעקען די הוצאות פאַר בילדען קורסען פאַר בוך-פיהרונג און מאַשין-שרייבעריי.

צוליב דער נייער גזרה וועגען איינפיהרען צוואַנגס-מעכאַניזאַציע אין די בעקערייען אויפ'ן שטח פון גאַנץ פּוילען, האָט געדראָהט די געפאַהר אַלע הינגע יודישע בעקערייען פערמאַכט צו ווערען. דאָס האָט אַלע הינגע יודישע בעקערס געצוואונגען זיך צו פאַראייניגען און שאַפען אַ מעכאַנישע בעקעריי אויף קאָאָפּעראַטיווע יסודות. צוועלף יודישע בעקערס האָבען טאַקע בעוויזען מיט אויסשליסליך איינענע מיטלען אין משך פון אַ האַלב יאָהר צייט אויפצובויען אַ בנין און ווערט פון פינף און זיבעציג טויזענד זלאָטים. ליידער אָבער האָט די אַרבייט געמוזט איבערגעריסען ווערען צוליב מאַנגעל אין קאַפּיטאַל. די רעגירונג האָט זיי „מבטיח געווען".. אַ הלוואה פון צוואַנציג טויזענד זל., וואַרט מען אויף דער הילף פון דער מלוכה-באַנק... אַקטועלער איז אָבער דער צוזאָג פון „דזשאָינט" אין וואַרשאַ אויף אַ הלוואה פון דרייסיג טויזענד זל.

עס וואָלט כּדאַי געווען, אַז אונזערע אַמעריקאַנער ברידער זאָלען זיך באמת ערנסט פעראינטערעסירען מיט דער זעהר סימפּאַטישער אונטערנעמונג און קאָנסטרוקטיוו צוהעלפען, אַז עס זאָלען נישט דאַרפען ח"ו צוועלף יודישע בעקער-משפּחות אונטערגעהן. מיט דער הילף פון איינינגע טויזענד זל. בתור הלוואה, נישט נדבה, קאָנען זיך די יודען בעוואָרענען מיט אַ זיכערער עקזיסטענץ. מיר אַליין זענען צו שוואַך דעם בנין צו פערענדיגען.

זעהר פיל לינדערט די נויט צווישען דער אָרימער יודישער בעפעלקערונג די זעהר סימפּאַטישע אינסטיטוציע „לינת הצדק", וועלכע האַלט זיך אויסשליסליך פון מיטגליד-בייטראָג. כּדאַי צו בעמערקען, אַז אַפילו דער ענדעקישער הינגער מאַגיסטראַט האָט בעל כּרחו געפונען פאַר נויטיג אַריינצושטעלען אין בודזשעט איינינגע טויזענד זל. לטובת די קינדער-קאָלאָניע ביים „לינת הצדק".

מען קאָן אויך נישט דורכלאָזען אומדערמאָנט די קולטורעלע טעטיגקייט אין אונזער שטאָט. די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט לעצטענס בעניייט דעם טורן- און ספּאָרט-פעראיין „מכבי", וועלכער איז איצט איינער פון די גרעסטע ספּאָרט-קלובען אין לאָדזער געגענד. אויך די טעטיגקייט פון „הזמיר" האָט אַ דאַנק דעם ענערגישען פּרעזעס ה' זילבער, און וויצע-פּרעזעס, ברעסלער, לעצטענס אָנגענומען אַנ'אינטענסיווען כאַראַקטער, אַזוי אַז עס איצט איינס [...] די שענסטע כאָרען אין אונזער שטאָ[...] אַ זעהר גרויסע ראָלע שפּילען אויך [...] הינגע רעוויזיאָניסטישע ציוניסטישע [...] גאַניזאַציע און דער „החלוץ". די אָנפ[...] רער, די ה"ה ראַטקאָוויץ און רייכמ[...] ענטוויקלען אַ זעהר שטאַרקע ארץ ישר[...] אַקציע צווישען דער הינגער שול-יוגענ[...] און די הינגע נאַציאָנאַלע יוגענד-אָרג[...] ניזאַציעס פערנעמען כּמעט אין ד[...] גאַנצער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע ה[...] ערשטען פּלאַץ.

עס מוז אויך דערמאָנט ווערען [...] זעהר וויכטיגע אינסטיטוציע „מושב זקנים", וועלכע איז אַ דאַנק די ה"ה [...] געלבאַרט און ה' בערנאַרד שמידט, ה[...] לעצטע יאָהר אויסגעפּערטיגט געוואָר[...] עס וועט געוויס פרעהען אונזערע אַמע[...] ריקאַנער ברידער און שוועסטער, [...] קומענדיג אַמאָל אַהיים צו גאַסט וועל[...] זיי אַפשר אָנטרעפען זייערע אַלט[...] קרובים נישט היימלאָז, נאָר אין שעהנ[...] בעקוועמע וואוינונגען.

מיר זענען זיכער, אַז אַ סך פון אונ[...] זערע אַמעריקאַנער לאַנדסלייט וועלען נ[...] טון דעם שעהנעם ביישפּיל פון אַ געוו[...] סען פּאַביאַניצער לאַנדסמאַן אין ני[...] יאָרק און דורך שפּענדען צו דעם צוו[...] דירות און בעטלעך אויף זייער נאָמ[...] צו פערפייוויגען זיי אין אַזאַ זעהר וו[...] טיגער אינסטיטוציע ווי ס'איז ד[...] מושב-זקנים.

וו. ברעסלער.

די ריכטיגקייט און די ריכטיגקייט פון [...] קאָרעספּאָנדענץ בעשטעטיגט די יודישע קה[...] פערוואַלטונג אין פּאַביאַניץ.

פּאַביאַניץ, הנ-טען מערץ 1930.

אקציען-געזעלשאפט „יוזעף ריכטער" געשטעלט אונטער א נאדזאר

ווייטערע אופּארלאשטשע, נאדזארע און רעגולאציעס

(5) ווי בעוואוסט, האט די לאדזשער אקציען-געזעלשאפט „יוזעף ריכטער" דערלאנגט א בקשה וועגען א „נאדזאר". דערביי איז אנגעגעבען געווארען אלס סבה פון די צאהלונגס-שוועריגקייטען די היזקות צוליב די דייטשע רעקווינזיציעס, וואס האבען בעטראפען 4,200,000 גאלד-פראנק און דאס פערלירען דאס פערמעגען אין רוסלאנד אין דער ווערט פון 1 מיליאן רובעל. דער בעגלייטענטער בילאנס אויפ'ן 31. דעצעמבער 1929 האט זיך געשלאסען מיט דער סומע פון 12 מיליאן 163,398 זל., דערביי איז געוועזען אויף דער זייט פון די אקטיוון די קאסע, בענק, ווערט-פאפירען און חובות אויף א סומע פון 883,285 זל. וועקסלען און פארטפעל און דעפאזיטען אין בענק 732,838 זל., די מאשינען און די איינריכטונגען אין דער וועבעריי, פארבעריי, שלאסעריי און טישלעריי 4 מיליאן 60,115 זל. בנינים — 2 מיליאן 190,858 זל. און פלעצער 1 מיל. און 148,898 זל.

די פאסיוון האבען ארויסגעוויזען א געשעפטס-קאפיטאל פון 4,200,000 זל., זאפאס-קאפיטאל 488,592 זל., אמארטיזאציע-קאפיטאל 1,310,368 זל., לאנג-טערמינינע קרעדיט 709,553 זל., פאר-מלחמה'דיגע חובות ביז צום שטופענווייזען אנולירען 1 מיל. 821,622 זל. די פאזיציעס אין די בענק, אקצעפטען און קרעדיטארען — 3 מיליאן 40,723 זל. און די זאלדא פון ריוח פון 1928 און 1929 391,433 זל.

ווי בעקאנט, געהט אן די פירמע אלס א גרויסע און האט געהאט דעם שם פון א סאלידער אונטערנעהמונג, נאר צוליב דער איצטיגער שווערער צייט איז די פירמע צעטווילינג געקוועלט.

די געריכטס-עקספערטען האבען דעם בילאנס פערקלענערט אויף 10 מיליאן 703,806 זל. דערביי זענען די אקטיוון געטיילט געווארען אין 7 קאטעגאריעס, אפהענגיג פון זייער פליסיגקייט. די עקספערטיזע איז אויסגעפאלען זעהר גינסטיג פאר דער פירמע. דאס געריכט האט איינגעזעהן, אז די אקציען-געזעלשאפט פערדינט פולשטענדיג אויף א געריכט-אויפזיכט, וואס איז איהר אנערקענט געווארען אויף 3 חדשים. געריכטס-אויפזעהער זענען ארוו. אלפרעד עקערדארף און די סוחרים לעאנארד טאלער און לעאפאלד מייסטער, ריכטער-קאמיסאר אלעקסאנדער היימאן.

* * *

דאס געריכט האט ווידער פראלאנגירט די צאהלונגען פון דער פירמע „ה. טשאמאנסקי און שותפים", וועלכע בעזיצט א פאבריק פון זייד-באנד אויף נייע צוגעל-גאס 15. פון געריכט, וואס עס האט אפגעגעבען דער געריכטס-אויפזעהער אינזש. פראשקער, פראספערירט די אונטערנעהמונג גוט. זי פערגרעסערט איהר פראדוקציע און דעם אומזאץ, אזוי אז דער ריכטער-קאמיסאר האט אנערקענט, אז ס'איז מעגליך דאס די פירמע וועט אפצאהלען איהרע חובות. די חובות פון דער פירמע האבען זיך פערקלענערט אויף 14,895 זל. זי האט אויך בעצאהלט 5000 זל פאר סאציאלער פערזיכערונג.

* * *

עס איז אויפגעלעזט געווארען דער „נאדזאר" פון דער פירמע „פרונא ראזענבערג", פערקויף פון זייד-סחורות אויף פעטריקאווער 103. די פירמע האט געקענט פראלאנגירען די צאהלונגען ביז'ן 18. אפריל ד. י.

און ענין פון אופארלאשטש פון דער פירמע „פטוולאוויטש און גאלדבערג" (פרייהייטס פלאץ), וועלכע האט בעהאלטען די סחורה און די ביכער און אין בילאנס נישט אנגעגעבען די משפט-פערפליכטונגען, — האט דאס געריכט בעאויפטראגט דעם קוראטאר ארוו. רובין, אז ער זאל ארעסטירען די באנקראטירטע.

* * *

די פירמע „דוד קאהן און שותפים" האט בעקומען אנ'ערלויבניש צו שליסען א רעגולאציע-אפמאך מיט די קרעדיטארען. די פירמע רעגולירט אויף 70 פראצענט און אין 6 קווארטאל-ראטעס.

ווער דארף זיך היינט שטעלען צום פאבאר?

(§) היינט דעם 8-טען מאי דארפען זיך צושטעלען צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 (זאקאנטנא 82) די געבוירענע אין יאהר 1909 פון די 3. קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט —

H. I. J.

פאר דער קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווא 34) דארפען שטעהן די געבוירענע אין 1909, וואס וואוינען אין 1-טן קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט —

M. .S

פאר דער קאמיסיע נומער 3 (קאשטשושק' 21) דארפען שטעהען די געבוירענע אין 1907 (אדראטשעניעס) וואס וואוינען אין 10 און 13 קאמיסאריאטען און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט „א" ביז „ז" איינשליסליך.

די פאבאר-קאמיסיעס הויבען אן ארבייטען פון 8 פריה. די פאבאראווע מוזען מיטנעמען זייערע פערזענליכע דאקומענטען, אדראטשעניע-קארטען אדער בעשטעטיגונגען פון דער רעגיסטראציע.

—:0:—

2 אויסוואורפע פערגוואלטיגע א מיידעל אויף א צמענטאזש

(§) אויפ'ן צמענטאזש אין זאושעוו, נעבען לאדז, האבען צוויי יונגע אויסוואורפען פערגוואלטיגט די 20 יעהריגע צעציליא פ. דערנאך האבען זיי בעם קרבן צוגערויבט א בייטעל מיט א גאלדען פינגערל. איינער, קאזשימיעזש פידערקעוויטש איז שוין ארעסטירט. דער צווייטער אויסוואורף ווערט געזוכט.

טעאטער און קונסט

היינט די פרעמיערע פון דער לאדזער „הבימה"

היינט גיט די לאדזער העבר. סטודיע „הבימה" איהר ערשטע פרעמיערע.

דער אנהייב פון דער מאסקווער העבראישער „הבימה" איז אויך געקומען אין דער שטיל און האט מיט עטליכע יאהר שפעטער פערוואונדערט אייראפא. די לאדזער סטודיע הויבט איינגעטליך נישט אן פון אלף-בית, זי האט פון די מאסקווער חברים א סך געלערנט. די מאסקווער „הבימה" האט געגעבען דעם שטוים צו שאפען, צו בויען. צי וועלען אונזערע הינגע סטודיאנטען הערגייבען א סך אין קונסט, וועט אונז בעווייזען זייער עפענטליכער אויפטריט. דערווייל ראדף אונז דערפרעהען זייער איבערבענקטייט און בעציהונג צו גרויסע ווערטען. נישט נאר אין שפילען, נאר אויך אין דער בעציהונג צו קונסט דערקענט מען דעם קינסטלער. עס איז מיט צו בעוואונדערן, וואס אין אזא ביטערער צייט וויל א גרעסערע און א בעסערע גרופע יונגע לייט „מיט נאטס פייער" און מיט די גרעסטע קרבנות ברענגען א תיקון דעם לעבעדיגען העברעאישען ווארט און שאפונג.

דער לעהרער און לייטער פון לאדזער „הבימה" איז דער בעוואוסטער רוסישער און טעאטער-קענער ערמונד ווערטשינסקי. פונקט ווי דער קאווקאזער וואכטאנגאוו, האט זיך אויך דער פוילישער וואכטאנגאוו — ווערטשינסקי מיט גרוים ליבע געווידמעט דער הינגער סטודיע.

ווערטשינסקי אליין איז די בעסטע פערזיכערונג, פאר דעם גרויסען ערנסט פון דער לאדזער „הבימה". צו דער ערשטער פרעמיערע וועט געגעבען ווערען איינע פון די שענסטע פערל פון יצחק קאצענעלסאנ'ס דראמאטישע שאפונגען „קבוץ גליות", ווי אויך ב. שטיינמאנ'ס בעוואוסטער איינאקטער „משיח בן יוסף" און דאס איינסצענירטע בילד „הרכבת" פון תל אביב'ער פאעט שלאנסקי.

די היינטיגע פארשטעלונג, וואס קומט פאר אין קאמעראל-טעאטער, האט ארויסגערופען א לעבהאפטיגע פעראינטערעסירונג

היינט גרויסער רעציטאל-קאנצערט פון תמרה באי

היינט דאנערשטאג, 8.30 אווענד וועט דאס מוזיקאלישע לאדז האבען א גרויסען פערגעניגען. עס טרעט אויף אין פילהארמאניע מיט איין איינציגען רעציטאל-קאנצערט די טאכטער פון לאדזשער סינאגאגע חזן, תמרה באי.

תמרה באי געהערט היינט צו טאג צו די בעסטע ווירטואזען פון אונזער צייט. די איבערראשענדע יונגע קינסטלערין, וועלכע איז לעצטענס נאך איהר שטודיע אויפגעטרעטען אין בערלין און אין ציריך און איהרע קאנצערטען זענען איבעראל אדורך מיט א שטורמדיגען ערפאלג און איז לעצטענס האט זי געגעבען א גאנצע רייהע קאנצערטען אויך אין פוילען. די פרעסע רופט זיך אפ מיט גרויס בעגייסטערונג וועגען די אויפטריטען פון תמרה באי.

אין פראגראם פון היינטיגען קאנצערט וועט די יונגע קינסטלערין אויספיהרען די ווערק פון: שאפען, שומאן, ליסט, מענדעלסאן, בראמס, דעביוסי און פון איהרע אייגענע קאמפאזיציעס.

שטוינענדע געשיכטע, ווי אזוי דער דיר. פון פירמע אייטינגאן איז אין סאוו.-רוסלאנד פער'משפט געווארען צום טויט

דער עפילאג פון די מיליאנען-טראנזאקציעס מיט'ן „גאסטארג"

אין א פוילישער צייטונג לייענען מיר פאלגענדע שטוינענדע געשיכטע וועגען די טראנזאקציעס מיט'ן סאוויעטישען „גאסטארג".

דער קעניג פון די פוטער-סוחרים אייטינגאן האט אין פערלויף פון פיל יאהרען געמאכט טראנזאקציעס אויף א סך מיליאנען דאלארען מיט די סאוויעטען.

אייטינגאן איז א נאמען, וואס איז דעם לאדזער סוחרים נישט אומבעקאנט. דער ברודער פון דייטשען פוטער-קעניג איז א בערימטער טעקסטיל-פאבריקאנט אין לאדז. דער דייטשער פוטער-ריז פערמיטעלט צווישען דער סאוויעטישער האנדעלס-מיסיע אין ווארשא און די לאדזער פאבריקאנטען. מהאי טעמא נעמט דער לאדזער אייטינגאן זעהר גערן סאוויעטישע וועקסלען, מיט וועלכע דער בערלינער אייטינגאן צאלט נאכדעם די סאוויעטען פאר פוטער. אין לויפענדען יאהר האט דער דייטשער פוטער-קעניג זיך רעזיגנירט צו פערענדיגען מיט די סאוויעטישע פוטער-טראנזאקציעס, מחמת פוטער ברענגט וואס אמאל קלענערען ריוח. אלזא, אין א געוויסען טאג האט די מאסקווער פאליע פון אייטינגאנ'ס האנדעלס-הויז מיטגעטיילט דעם „גאסטארג", אז זי רעפלעקטירט שוין נישט אויף קיין פוטער און דעם צוגעזאגטען אוואנס פון 10 מיליאן דאלאר וועט די פירמע נישט איינצאהלען אין דער סאוויעטישער מלוכה-קאסע. דאן האט דער „גאסטארג" אנגעווענדעט דעם זיכערסטען „האנדעלס-מיטעל" לגבי דער פירמע אייטינגאן; ער האט זיך געווענדעט צו דער ג. פ. או. די אגענטען פון „טשעקא" האבען נאך דיזעלבע נאכט דורכגעפירט רעוויזיעס אין הויז און אין ביורא פון דיר. שלאסבערג, וואו עס זענען „געפינען" געווארען אלע נויטיגע דאקומענטען וועגען עקאנאמישען שפיאנאזש, וועגען קאנטראבאנד פון פוטער איבער דער לאטווישער גרענעץ און וועגען איינפאלער קאנטר-רעוואלוציע. דער דיר. שלאסבערג איז ארעסטירט געווארען. מען האט איהם איינגעזעצט אין לוביאנקא. די ג. פ. או. האט דערווייל צוגעגרייט א'נ'אורטייל, לויט וועלכען דער דאזיגער „געפעהרליכער פיינד פון דער רעוואלוציע" איז פערמשפט געווארען צום טויט.

לויט'ן שטייגער פון סאוויעטישען יוסטיץ-נוסח איז פערעפנטליכט געווארען דער אורטייל און די עקזעקוציע איז בעשטימט געווארען אויף איינע פון די נאהענטסטע נעכט. די פאמיליע פון צום טויט-פערמשפט'ן איז נישט צוגעלאזט געווארען צו איהם. מען האט קאנפיסקירט אלע ביכער און בריף, וואס זענען ארוים געשיקט געווארען און זיין ענין, דאגעגען האט די ג. פ. או. מיט צופרידענקייט געקוקט אויף די דעפעשען, וואס דער טויט-פערורטיילטער שלאסבערג האט ארויסגעשיקט צו אייטינגאנ'ען, אז ער זאל איהם תיכף ראטעווען. דער פוטער-קעניג אין בערלין האט באלד זיך געכאפט וואס עס האנדעלט זיך און ער האט דורך א נישט-אפיציעלע סאוויעטישע האנדעלס-פערשטעהערשאפט אין ניו-יארק גענומען אונטערהאנדלען מיט די ג. פ. או. אייטינגאן האט צוגעזאגט צו בענייען דעם אפמאך מיט די סאוויעטען און די לעצטע האבען געענטפערט, אז זיי וועלען שלאסבערג'ס טויט-שטראף ענדערן אויף פערשיקונג. אייטינגאן האט דאן אנגעהויבען רעדען וועגען א קאנטא פון 2 מיליאן דאלאר און שלאסבערג האט זיך שוין געפיילט נעהנטער צו דער גרענעץ. ענדליך איז נאך לאנגע אונטערהאנדלונגען אונטערגעשריבען געווארען א קאנטראקט אויף 4 מיליאן דאלאר און שלאסבערג איז אין פערלויף פון א וואך שוין געווען אין בערלין.

צוליב דער דאזיגער געשיכטע, מיינט די דערמאנטע פוילישע צייטונג, וועט ווארשיינליך אויך דער לאדזער אייטינגאן פערלירען דעם צוטרוי צו די סאוויעטישע וועקסלען.

—:0:—

יודיש טעאטער אין זאל פילהארמאניע — נארוטאוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן
5 לעצטע אפשידס-פארשטעלונגען פון די אמעריקאנער סטארס 5
אננא און היימאן יאקובאוויטש
פאזיטיוו לעצטע 5 מאל
פאזיטיוו לעצטע 5 מאל
נוצט אויס די געלעגענהייט צו קומען זעהן און בעוואונדערן אננא יאקובאוויטש אין די „אמעריקאנער חתונה". דאס לאדזער טעאטער-פובליקום קומט זיך געזעגנען די לעצטע וואך מיט די הערליכע שיינע קאמישע אפערעטע „די אמעריקאנער חתונה". כדי אלע צו געבען די מעגליכקייט צו בעזוכן די וואך ווערט געשפ. צו פאלקס-פרייזען פון 1 ביז 3 זל.
שבת 4 נאכמיטאג, שבת 9 אווענט, זונטאג ד. 11-טן, מאנטאג ד. 12-טן און דינסטאג ד. 13-טן — היימאן יאקובאוויטש'ס גרויסע אויפפיהרונג
אמעריקאנער חתונה
אין 2 אקטען מיט פראלאג פון היימאן יאקובאוויטש
הויפט-ראלע סאסעל אננא יאקובאוויטש
הערליכע אויס-שטאטונג. שיינע קאסטיומען ספעציעל. באלעט
עס איז ספעציעל אנגאזשירט געווארען דער ארטיסט און זינגער פון ווארשא מיכאל קליין, און כאראקטער-קאמיקער שלמה הערשקאוויטש.
ס'נעמט אנטייל לויט א.ב. פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן און ליבראווסקא מענער: צריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, נייהויז, פאלאנסקי און ראקאוו
מוזיקאלישע לייטונג — ל. זעלמאן.
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

גוטער הומאר.
עס קאנען נישט האבען קיין גוטען הומאר מענשען, וועלכע ליידען אויף עצירות, ווייל א שלעכטע טעטיגקייט פון די געדערים פער'סמ'ט דאס גאנצע לעבען. דאס אנגענעהמע קאסקארין לעפערענס אין א דאזע פון 1 אדער 2 פיגולקעס אין אווענט בעת'ן עסען, ברענגט זייער מאמענטאל צוריק די לעבענס-לוסט. פערקויף אין אלע אפטייקען.

פון ספארט צירק.

נעכטען זענען אין ספארט צירק פארגעקומען פאלגענדע קאמפען:

1) דער קאמף מירנא — שטעקער האט במשך פון די 20 מינוט קיין רעזולטאט נישט געגעבען.

2) דעביע — בעזיגט ראוערן שוין אין דער 4 מינוט.

3) דער קאמף לא פאוור — סאסארסקי, ענדיגט זיך מיט א מפלה פון סאסארסקי'ן שוין אין דער 1 מינוט דורך א אריבערוואורף איבערן אקסעל.

4) דער דעצידירענדער קאמף צווישען קלעע (דער אזוי גערופענער „דער נומענער מענש) — אין פערזונגער'ן, ענדיגט זיך מיט א נצחון פון קלעע'ן אין דער 35 מינוט.

פערקויפטע נשמות

שפאנענדער ראמאן

(44 פארטזעצונג)

— איך דאנק אייך מאיעסטעט — האט די פרוי געזאגט, נייגענדיג זיך ביז צו דער ערד, — דאס איז איין שטאלט היינט דער געדולדיגער סולטאן טרעפען די שעהנסטע סולטאנקע, און דער טערקישער פאווליאן וועט זיין דאס, וואו האננא קאבלאנק וועט געהערען צו איהר העררשער. דער מאנארך האט געשמייכעלט פון גרוים צופרידענקייט, ווייל ער האט שטארק ליב געהאט אזא חניפה.

— גערמאן — האט ער זיך געווענדעט צום קאמערדינער, ארויספיהרענדיג אליין די פרוי און פארערהויז — פיהר ארוים די פרוי דורך די געהיימע טרעפען, קיינער דארף זי נישט זעהען, בעזונדער די מארקיזין טאר זי זיכער נישט בעמערקען. אין א שעה ארום זאל זיין גרייט דער עקויפאזש, מיר וועלען צוזאמען פאהרען און אנשטאלט ארטין.

ווען זיי האבען זיך דערווייטערט, האט דער קעניג א שמייכלענדער געקוקט אויף דער טיר, וואס האט געפיהרט צו די אפארטאמענטען פון דער מארקיזין פאמפאדור.

— יאננא! — האט ער שטיל א זאג געטוהן — די ביזט א קלוגע, אבער דאס מאל האט דיך דיין קלוגשאפט פערפיהרט. היינטיגע נאכט קאנסטו מיר געזעלשאפט לייסטען, אבער מארגען, ווען דו וועסט פאהרען צו דיין שוועסטער, מיינענדיג, אז האננא לעבלאנק דראהט דיך שוין נישט, דעמאלט וועט זיך פאר מיר דערנעהנטערן די גליקליכע שעה, דעמאלט וועל איך דאס וואונדערבאר-שעהנע מיידעל בעזיצען, איך זאל אפילו דינען צו בעגעהן געוואלד-טאט. אלזא, מארגען ווערט זי מיין געליבטע.

— אך, וואס פאר א וואוילע זאך איז צו זיין א מאנארך, ווענעמס אומליכער אייגענער פערלאנג ווערט ערפילט. אלץ געהערט צו מיר, דאס רייכסטע לאנד, דאס בעסטע מיליטער און די שענסטע פרויען און מיידלעך, אלץ געהערט צו מיר, צום גליקליכען קעניג לודוויג.

קאפיטעל 22.

די שרעקליכע נאכט

די צוויי מיניסטארען זענען געווען אזוי שטארק צומישט אז זיי זענען געבליבען שטעהן אומבעוועגליך און זיך איינגעקוקט אין מורא'דיגען גאסט.

ענדליך איז מיניסטער נעוויל דער ערשטער געקומען צו זיך און געוואלט א קלונג טון אויף דער דינערשאפט, אבער דא האט ברייטשייד ארויסגעכאפט זיין רעוואלווער.

— איין ווארט נישט! — האט ער רוהיג געזאגט — אין געגענפאל וועט זיין אנ'אומגליק און פראנקרייך וועט האבען צוויי מיניסטארען ווייניגער. דעם אמת זאגענדיג וואלט עס אזא גרויסען שאדען נישט געברענגט דעם לאנד — זענט איהר אויך נישט אין דער זעלבער מיינונג, וואס איך?

די מיניסטארען זענען געבליבען שווייגען

— איך בין נאר דא אהערגעקומען דורך א ריינעם צופאל — האט ברייטשייד ווייטער געזאגט. איך האב עס גארנישט ברעה געהאט. דאס איז טאקע א וואונדערליכע זאך, וואס פאר'ן וועגען עס פיהרען אונטער דער ערד אויף דער וועלט ארוים, אבער נישט וועגען דעם האב איך געוואלט רעדען. גענוג. אז איך בין דא, דורך וואס פאר א וועג? — נו, דאס וועט איהר שוין זעהען.

און איין האנד האט ער געהאלטען דעם רעוואלווער און געדראהט דעם מארקיז און און דער צווייטער האנד האט ער געהאלטען דעם שטילעט און געדראהט דעם מיניסטער קאלינו.

און דעם האט ברייטשייד בעמערקט ליגען א בריף אויפ'ן טיש.

— קוקט נאר, — האט ער געזאגט, ווי קיינמאל נארנישט — דאס איז דאך דעם קעניג'ס שריפט. איך קען דעם שטעמפעל, איך האב דעם זעלבען שטעמפעל אין מיינע הענד.

ער האט שנעל איבערגעלייענט דעם בריף, ווי ער וואלט כלומר'שט געווען שטארק פעראינטערעסירט, אבער ער האט דערווייל נישט אראפגעלאזט קיין אויג פון די טויט-בלאסע מיניסטארען.

ער האט בעמערקט ליגען אויפ'ן פאטעל א פעקעל איינגעפאקט אין א זיידענעם טוך.

דאס זענען געווען נאכדערפאבע-טייכלען, עס האט ארויסגעשטארט א דימעל פון א פוילישען מאנטאל, בעפוצט מיט בריליאנטענער ספינקע.

ער האט נאך אמאל איבערגעקוקט דעם בריף און געווארפען א שארפען בליק אויף די צוויי מיניסטארען.

עס האט זיך אויסגערוכט, אז ער טראכט וועגען עפעס, דער שטערען האט זיך איהם שטארק געקנייטשט אבער באלד האבען זיינע אויגען א גלאנץ געטוהן, אזוי ווי א גליקליכער געדאנק וואלט איהם אדורכגעפלאפען דורכ'ן מוח.

ער האט שנעל געכאפט דעם רעוואלווער אין דער רעכטער האנד ארויס און מיט דער לינקער האט ער גענומען דעם מיניסטער קאלינו'ס מאנטעל. דעם מאנטעל האט ער שנעל ארויפגעווארפען אויף קאלינו'ן און געזאגט מיט א בעפעהלערישען טאן.

— רעדט נישט קיין איין ווארט, אויב נישט וועל איך אייך בוידען נישט שוינען.

קאלינו האט זיך נישט גערוהרט פון ארט, דערווייל האט ברייטשייד א כאפ געטוהן דעם צווייטען מיניסטער פאר דער האנד.

— אזוי, — האט ער געזאגט — יעצט קלינגט אן אויף דעם לאקאי, דו וועסט איהם אלץ זאגען, וואס איך וועל דיר דיקטירען אין אויער אריין. איין ווארט מעהר, אדער ווייניגער און דער שטילעט וועט זיצען אין זיין ברוסט, גערעכנט גוט, וואס איך זאג דיר. דער דינער וועט בלייבען אין פאדער-הויז. ער טאר דא נישט אריינקומען.

נעוויל האט אויף אלעם מסכים געווען. ער איז געוועזען מעהר טויט, ווי לעבעדיג.

מיט דער ציטערנדיגער האנד האט ער א קלונג געטוהן. ער האט אוועקגערוקט די פארהאנג דערווייל האט זיך ברייטשייד געשטעלט נאהנט נעבען דער פארהאנג און שטיל געשעפטשעט דעם מיניסטער אויפ'ן אויער.

אין דעם זעלבען אויגענבליק איז דער דינער אריין אין פאדער-צימער.

— איך פערבלייב די נאכט ביי מיין פריינד — האט דער מיניסטער געזאגט, שרעקענדיג זיך א ביסעל — איך וויל דא פערבלייבען, ווייל איך פיהל מיך נישט איבעריג גוט.

— אך, עקסעלענץ, און אפשר שיקען נאכ'ן דאקטאר?

— מען דארף נישט — האט נעוויל געענטפערט, וועלכער האט כסדר איבערגעחזר'ט אלץ, וואס ברייטשייד האט איהם אונטערגעזאגט — איך וויל דא פערבלייבען, מען דארף נישט רופען קיין דאקטאר. מיין עקוויפאזש קאן צוריקפאהרען אהיים, מארגען אינדערפריה וועל איך אהיימקומען. יא, נאך איין זאך, זאל אונז דא קיינער נישט שטערען.

— און אויסטאן אייך, גנעדיגער הער מיניסטער? — האט דער דינער געפרעגט מיט פערוואונדערונג.

— מען דארף נישט, מען האט א סך וויכטיגע זאכען צו ערלעדיגען, זאל אונז קיינער נישט שטערען, מארגען אינדערפריה וועל איך אנקלינגען נאך דיר!

ברייטשייד'ס גליק איז געווען, וואס דער דינער איז נישט געווען פערשלאפען און ער האט נישט בעמערקט, ווי זיין הערר איז איבערגעשראקען. ער האט זיך שנעל דערווייטערט, פרעהענדיג זיך שטארק, וואס ער וועט קאנען די נאכט רוהיג אדורכשלאפען אהן שום שטערונגען.

(פארטזעצונג קומט)

ראַדיאָ פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, 8. מאַי.

לאָדז (233,8) אינלענדישע בערסע-איבערזיכט 8. א. ט. 12.10—11.58 שעה צייכען: —.12,40—14 XXIV שילער-קאָנצערט פון דער וואַרשאַווער פילהאַרמאָניע. 15.35 .V פּאָרטראַג פאַר מאָטאָר-ווישטען, א. ט. „דאָס נייצייטיגע פוילען" פון פּראָפ. אל. יאַנאָווסקי (טראַנסמ. פון וואַרשא), 16.15— 17.15 גראַמאָפאָן-פּליטען-מוזיק, 17.45 נאָכמיטאָג-קאָנצערט (טראַנסמ. פון וואַרשא), 18.45 פערשידענעס - לאָדזער, 19.25 גראַמאָפאָן-פּליטען, 19.35— 19.50 ראַדיאָ-פּרעסע, (טראַנסמ. פון וואַרשא), 19 58 —,20 שעה-צייכען, —.20 פּראָגראַם אויף פרייטאָג, 20.15 ווירטשאַפטליכער קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, 20.30 אָוונט-קאָנצערט (טראַנסמ. פון וואַרשא), 21.30 הערשפּיל פון וואַרשא, א. ט. „אין קרייז פון אונגעטליכער קאָמעדיע", 22.15 לאָדזער ספּאָרט-בעריכט, 22.25 „לעצטע כוואַליע" (טראַנסמ. פון וואַרשא), 22.45 א.א.ט.-בעריכט (פון וואַרשא), —.23—24 טאַנץ-מוזיק פון קאַפע „גאַסטראָנאָמיא" פון וואַרשא.

אויסלענדישער ראַדיאָ-פּראָגראַם.

קעניגסוואוסטערהויזען (1635) 19.30 „דער טרייער שיסער" (אָפּערע).

מינכען (533) 19.30 „דער עולה רגל'ניק פון מעקא" (אָפּערע).

וויען (517) —.20 „נינאָן דע לענקלאָס" (דראַמע)

לאַנגענבערג (473) 20 30 „מאַריא שטואַרט" (טראַגעדיע).

ברעסלוי (325) 20 30 „מאַרקיזאַ ד' אַרציס" (הערשפּיל)

בערלין (418) 20.30 „טשאַיקאָווסקי-אָוונד".

פּאַריז (1725) —21 „סיגנעס עקסטרעמ'לעס" (קאָמעדיע).

דער יודישער הערקולעס זעליג פּאַשאַה אין לאָדז

געכטען האָט בעזוכט אונזער רעדאַקציע דער יודישער הערקולעס, זעליג פּאַשאַה, וועלכער האָט בשעתו שטאַרק אויסגענומען אַלס אַטלעט ביים לאָדזער עולם און איז איצט געקומען אַהער צו בעטייליגען זיך אין די רינג-קאַמפען, וואָס קומען פאָר אין לאָדזער צירק.

דער בעליבטער יודישער משעמפּיאָן האָט געבעטען דורך דער פערמיטלונג פון אונזער צייטונג אָפּצוגעבען א גרוס זיינע יודישע פריינד.

—:0:—

וואָס ווערט היינט געשפּילט

אין טעאַטער | אין קינא

פילהאַרמאָניע: נאָכמ. קינדער-פאָרשטעלונג פון קאָנינאַ וואָליגסקא און קאָנצערט פון טאַמאַרא באַי

שטאָטיש טעאַטער: „א נאַכט ביי סינגאַפּאָר"

קאַמעראַל טעאַטער: „די פרוי פון דער בלעגאַנטער וועלט"

פּאָפּולאַרני: „צוויי הברים".

קאַסינא: „האַרז שי מוראָט",

ספּלענדיד: „די מעלאָדיע פון הערצער"

גראַנד-קינא. „די ריטער פון ליבעס-געשיכטעלעך",

לונא: „די פערניכטונג קומט פון מזרח".

קאַפּיטאָל: קלאַנג-פילם „נח'ס תבה"

זאַכענטאַ: „פירשטין מערי"

מימאָזאַ: „דער געפאַלענער מלאך"

שוויט: דער גורל

אַשוויאַטאָווי: „הייליגער ליגען".

פּושעדוואָיסניע: „די זינדיגע ליבע"

ספּולדזשעלניאַ: „דער תחונה-מאַרש"

פּאַלאַס: דער גיפט מישער"

פּראָפּאַגאַנדע-וואָך פאַר היימישע פּראָדוקציע

היינט, דאָנערשטאָג, וועלען דעמאָנסטריט ווערען מאָדעלען אין קאַסינא זייגער 8 אָוונד און אלינא זייגער 8 אָוונד.

יודישע סוחרים אין אירלאַנד

(ענדע פון זייט 3)

בײַם אָרגאַניזירען די געשעפטען פון קאָרק.

פּרעזידענט קאָסגרעיוו איז איינער פון די אַנגעזעהענסטע פריינד פון אירלענדישע יודענטום, און די, לויט איהר צאָהל, אינווינציגע, אָבער קאָמערציעל זעהר ווילטיגע יודישע בעפעלקערונג אינטערעסירט אויהם זעהר שטאַרק. ער האָט אַמאָל בעצייכענט די יודען פון אירלאַנד אַלס די „פּראָגרעסיווסטע און ענערגישסטע בירגער" פון דעם אירישען „פרייסטאַאַט" ווען מען האָט אויהם פאָרגעוואָרפען פאַר מאַכען אַזאַ ערקלערונג, האָט ער עפענטליך ערקלערט, אַז ער האָט אויפריכטיג געמיינט מיט יעדען וואָרט, וואָס ער האָט געזאָגט.

מען קאָן כמעט נישט געפינען קיין אונטערנעהמונג אין אירלאַנד, וואו יודען זענען נישט פּראָמינענט. שיף-בוי, קוינסט, בילדונג, און זשורנאַליזם. בערוהמטע יודען זענען פאַראַן אין יעדער פון די דאָזיגע קולטורעלע אונטערנעהמונגען. די ערשטע ערפאָלגרייכע טעאַטער-טרופּע, וואָס האָט געמאַכט א טור איבער די אירלענדישע פּראָווינץ-שטעט, איז געווען לויט דעם פּלאַן און אונטער דער אויפזיכט פון א יודישען דירעקטאָר.

אירלענדישע יודען, וואָס האָבען געדינט אין מיליטער בעת דער וועלט-מלחמה, זעהען זעהר אָפט דעם אויסגעצייכענטען מיליטער-מאַן, גענעראַל סער משאַרלס ראָזענטאַל, וואָס וואוינט איצט ניו סאוט וועילס. גענעראַל ראָזענטאַל פאָהרט איצט אַרום אויף א סענטימענטאַלער רייזע מיט זיינעם אַנ'אירלענדישען פריינד, וואָס וויל, אַז ראָזענטאַל זאָל איהם העלפען אויפבויען אין סידני. אויסטראַליען, אַנ'אירלענדישען שלאָס.

גענעראַל ראָזענטאַל איז פיל מאָל פאַר וואונדעט געוואָרען אין דער מלחמה און האָט געקריגען די העכסטע מיליטערישע אויסצייכנונגען פון די אירלענדישע און אויסטראַלישע רעגירונגען.

א חוץ גענעראַל ראָזענטאַל האָבען אַרום 300 יודען געדינט אין דער „פרייסטאַאַט"-אַרמעע בעת דער וועלט-מלחמה פון זיי זענען 32 געפאַלען אויפ'ן שלאַכט-פעלד. ס'רוב יודישע סאָלדאַטען האָבען געדינט אין די פיר ווכטיגסטע אירלענדישע רעגימענטען. צווישען זיי זענען אויך געווען לייטענאַנט וויליאַם פּריים, קאַפּיטאַן דזשאַרדזש וואָלף, קאַפּיטאַן דזשאַרדזש באַלקענסי, און לייטענאַנט סעמיועל דזשאָזעף.

א. ע ראָסעל, דער געוועזענער רעדאַקטאָר פון „אייריש סטייטסמען", איז א גרויסער פריינד פון די אירלענדישע יודען. ווען ראָסעל איז געווען אויף א וויזיט אין אַמעריקא, האָט ער ערקלערט אַ וואָלטער ליפּמאַן, דער רעדאַקטאָר פון דער ניו-יאָרקער צייטונג „וואָרלד" האָט וועגען איהם געשריבען די בעסטע מיינונגען, און אַז ער האַלט דאָס פאַר דער פיינסטער זאַך, וואָס האָט מיט איהם פּאַסירט בעת זיין אַמעריקאַנער וויזיט. (יטא)

---

2 וועקסלען זענען געפינען געוואָרען

אָבצונעמען געגען סמנים און אַנאָנס-קאָסטען אין דער אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט".

שענסטע 2 יודישע ביכער פון אַמעריקאַ!

נאָר וואָס זענען אָנגעקומען צום פערקויף פון אַמעריקאַ די צוויי שעהנע ביכער פון בעקאַנטען געלעהרטען און פאָרשער

הרב יהודא ליב זלאָטניק (יהודא עלזעט)

קהלת

דער מענש און דאָס בוך.

דאָס בוך בעשטעהט פון דריי טיילען: I) אַנ'אָריגינעלע קינסטלעריש-פּאָלקסטימליכע יודישע איבערזעצונג. II) גרינדליכע איבערזיכט איבער דער ביבעל-קריטיק. III) אָפּהאַנדלונג איבער אַלע ודישע איבערזעצונגען פון קהלת. אונזער גרעסטער פּאָעט ח. נ. ביאַליק שרייבט וועגען דעם בוך: די איבערזעצונג איז אמת'דיג וואונדערבאַר, זי שטייגט איבער אַלע פריהערדיגע יודישע איבערזעצונגען. אויך אין פּרק'ס אין יהואש'ס איבערזעצונגען איז אַלץ מיד און שוואַך. הרב זלאָטניק איז דער ערשטער, וואָס האָט געפינען דעם ריכטיגען וועג און פּאַסיגען סטיל „דאָס בוך איז אַ דע-לוקס-אויסגאַבע און פּראַכטפול געבונדען. פּרייז פון בוך איז 14 גילדען (אין אַמעריקאַ קאָסט עס 3 דאָלאַר)

2) מיט הונדערט יאָהר צוריק

אַ שילדערונג פון דעם אַמאָליגען לעבען פון יודישען פאָלק, זיינע מנהגים, קליידונגען, שטרעבונגען א. ז. וו. דאָס בוך איז פּראַכט פול געבונדען. דער פּרייז 5.50 זל.

די צוויי ביכער זענען צו בעקומען דורך פּאָסט-פּשעקאָן ביי:

Rabin Sz. Złotnik, Radom.

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.

פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20, וו. 17.

קלויזולעס — און — זאַבעזפּיעטשעניעס

אויף אַלע שטעט איז פּוילען

ערלעדיגט אַמשנעלסטען דאָס רעכטס-קאָנסולענטען-ביוראָ

„אַרגוס", 36 זאַכאַדניאַ 36

טעלעפאָן 10847

קלאַנג-פילם-טעאַטער

„MIMOZA"

ul. Kilińskiego 178

היינט און מעגליך! ● היינט און מעגליך!

„געפאַלענער מלאך"

דער איבערנאַנדערמאַנטער פילם איז דער לעצטער אויסדרוק פון קלאַנג-פילם טעכניק. — אין די הויפּט-ראָלען:

Nancy Carrdl, Gary Cooper, Paul Lukas

— אויסערן פּראָגראַם: אַטראַקציע-קלאַנג-צוגאָבען —

פּאַרטאַרטע און פּריי בילעטען אונגילטיג. נישט קוקענדיג אויף די גרויסע קאָסטען פון בילד זענען די פּרייזען פון פּלעצער נישט געהעכערט. אָנפאַנג פון סעאַנסען אין וואָכען טעג 5.30 שבת, זונטאָג און חגאות 3.30

— דער נאָהנטסטער פּראָגראַם: —

„דער ראָמאַנס פון א מאָדערן פריילין"

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט-קאַסמעטיק

טעגליך פון 8 א זייגער פריה ביז 9 אָווענד

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג

בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

לעזט!

אַכטונג! — אַכטונג!

קאָנקורענץ-פּרייזען!

כדי צו ערמעגליכן די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעקומען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע' זענען די פּרייזען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:

12	שטיק	(„Express pictures")	זל.	2
6	„	פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס	„	2
6	„	פּאָסט- „ ברוין	„	6
6	„	„ „ אויף זייד	„	8

אַכטונג — צו אַ 1/2 טוץ זיידענע פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו — אַכטונג

אַנ'אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!

ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען.

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אַכטונג

„PARISIEN"

קונסט-אַנשטאַלט

פראַנצישקאַנער 30.

לעזט און אַבאָנירט

לאָדזער טאָגעבלאַט

הזכרה.

מאָרגען פרייטאָג, י"א אייר, צו דער 17-טער יאָהרצייט פון יונג-פערשטאָרבענעם

נ"ע משה דוד שפּענער

וואָס דער פעראיין „לינת אורחים" איז אויף זיין נאָמען געגרינדעט, וועט געמאַכט ווערען 9 אַ זייגער פריה א הזכרה אין דער שוהל פון פעראיין „לינת אורחים" פּיעטריקאָווער 59, דורך אַ בעוואוסטען חזן, און 10 אַ זייגער פאַרמ. אויפ'ן בית-החיים.

היינט דאָנערשטאָג, ד. 8 מאַי, 7 אַ זייגער אָוונט וועט אָפּגעריכט ווערען די הזכרה אין דער שוהל „בית-ישראל" נאַרוטאָוויטשאַ 43.

אַלע פעראיינס-מיטגלידער, פעראהרער פון פערשטאָרבענעם, ווי אויך פאַמיליע און בעקאַנטע ווערען געבעטען פּינקטליך צו קומען. די פערוואַלטונג.

Wystrzegać się naśladownictw o podobnym brzmieniu

א זייגערמאַכער

וואָס פערשטעהט אויך יובילער אַרבייט

ווערט געזוכט

צו ערפאָהרען ביי ה' **I. Kurctag Koło**

(יובילער-געשעפט)

הכל צריכין למרא דבא!

(תנחומא)

אַלע סוחרים

דאַרפען דעריבער געדענקען, אַז קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַלע אַרט פּאָדאַניעס, אויך שותפות-אַקטען, וואוינונגס-אַקטען, אַפּעלאַציעס, ווילאָנטשעניעס א. ד. גל. שרייבט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאַוו רעכטס-קאָנסולענט:

י. ח. בוזין

לאָדז אָגראָדאָוואַ 3.

(עגזיסטירט זייט יאָהר 1910).

P.S. ספּעציעלע אָבטיילונג פאַר אינ-קאַסאָ פון פּראָטעסטירטע וועקסלען מיט פולער גאַראַנטיע פאַר'ן ערפאָלג. (אויף אַלע שטעט פון פּוילען) ביי בעטייליגונג פון רוטינירטע ענערגישע עקזעקוציע-פונקציאָנאַרען.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אַפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 פר, 1 שט.

געגען שווייס פון פיס

און אַדציסקעס נוצט נור פּראָשעק אין פלאַסטער „ראַדיקאַל" פּרייז נור 30 גר. אויך אַ גוט מיטל צו וואַנצען גאַראַנטירט אויף אַ גאַנצען זומער. אויך פליין „ראַדיקאַל" וואַשט אָב שמוץ און פלעקער פון אַלע קאָלירטע שיך פּרייז נור 50 גר. אַ פלעשעל. צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער וועלנאַרוש, אַלטשטאָדט № 1 אויך צעגעלניאַנאַ № 37 ביים צייטונגס-פערקויפער נעבען אייזען-געשעפט.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek, Tel. 18-26.

Od dnia 6 do dnia 12 maja 1930 r.
Dla dorosłych.

Święte Kłamstwo

według powieści słynnej laureatki Nobla KARIN MICHAELIS

W rolach głównych:
Sibill Morrell i Otto Gebuhr

Dla młodzieży.

CYRKOWIEC

MIMO WOLI

Komedja sportowa w 10-ciu aktach
W roli głównej: „SLIM" (Karol Dane), słynny z „Wielkiej Parady".

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה,

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום. איבער דעם זאָלסטו קומען אין מיין

רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ צו

ה' מאַנעלאַ, זאַכאָדניאַ 52 פּיעטריקאָווער 17

טעלעפאָן 148-79

וואו ס'ווערט פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַפּעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגן דירות אין אוזשאָנד ראָזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג

ד. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט
פּיעטריקאָווער 17

Zgubiono weksel

z dnia 12 marca płatny dnia 19 maja na sumę zł. 75 wystawca A. M. Eizenbaum oddać pod adres. A. Frenkiel Wolborska 21.

Niniejszy weksel unieważnia się.

פעהיגע יונגעלייט

ווערען פון שויך געזוכט

ווענדען זיך אַלעי 1-טער מאַי 19, צימער 8 יעדען טאָג פון 1—10 און פון 3—7 נאָכמ.

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:

פאַר נאָר 2.50 זל.

23 זאַוואַדזקאַ 23

בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פּרייזער ביליגער. אויספערטיגונג 50 פּראָצ. ווי איבעראַל

„TOLA"

אבאָנאַמענטס-פּרייז ... פּרייזען -20 ... 1,25—דאָלאַר ... אַנאָנסען-פּרייז ... 100% ... 60% ...

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 86.